

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА І ТОРГІВЛІ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Спеціальність	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Освітня програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Група	8.06.076.010.22.1

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: «ОБҐРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ
СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Виконала: студентка Валерія КОСТИНСЬКА

Керівник: к.е.н., доцент Аліна ЛИТВИНЕНКО

Рецензент: к.е.н., доцент

Державного біотехнологічного університету

Олена ЛИТВИНЕНКО

РЕФЕРАТ

КОСТИНСЬКА В. О. Обґрунтування використання інноваційних технологій для розвитку суб'єкта підприємницької діяльності. Дипломна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, Харків, 2023 р.

Обсяг – 91 стор.; 5 іл.; 6 табл.; 62 літературних джерела.

Мета дипломної роботи полягає в тому, щоб проаналізувати сутність та вплив інноваційних технологій на розвиток підприємства, висвітлити плюси та мінуси їх впровадження, а також визначити оптимальні стратегії використання інновацій з метою покращення конкурентоспроможності та забезпечення стійкого розвитку суб'єкта підприємницької діяльності. Робота зосереджена на розгляді практичних аспектів та можливих перешкод, які виникають у процесі впровадження інновацій, та шляхів їх подолання.

Запровадження інноваційних технологій з метою розвитку суб'єкта підприємницької діяльності на сьогоднішній день є надзвичайно актуальною та значущою темою в контексті розвитку бізнесу та економіки загалом. Завдяки стрімкому технологічному розвитку та постійному зростанню конкуренції, підприємства стикаються з потребою впровадження новаторських методів інновацій для покращення своєї конкурентоспроможності та відповіді на вимоги ринку.

Для досягнення поставленої мети були сформульовані та розв'язані наступні наукові завдання: аналіз сучасного стану розвитку суб'єкта підприємницької діяльності, визначення необхідності впровадження інноваційних технологій, оцінка можливих результатів та ефектів від використання інноваційних технологій, розробка рекомендацій для впровадження інноваційних технологій.

Впровадження інноваційних технологій в діяльність підприємства не лише сприяє його розвитку, але і є ключовим чинником збереження та підвищення його конкурентоспроможності. Це дозволяє удосконалювати продукцію, знижувати витрати, забезпечувати якість та ефективність бізнес-процесів.

Об'єктом дослідження є процес впровадження інноваційних технологій в сфері підприємницької діяльності.

Предметом дослідження є розвиток суб'єкта підприємницької діяльності за допомогою впровадження інноваційних технологій.

Для досягнення поставлених мети і завдань у цьому дослідженні були використані огляд теоретичних концепцій та проведений аналіз практичних аспектів впровадження інновацій у підприємницькі структури.

Практичним результатом роботи стала розробка та обґрунтування напрямів удосконалення бізнес-процесів ТОВ «Інвестиційна група Архі Буд».

Ключові слова: інновації, технології, розвиток підприємства, конкурентоспроможність, ефективність, стратегія впровадження, підвищення продуктивності.

ABSTRACT

KOSTYNSKA V. O. Substantiation of Using Innovative Technologies for the Development of Entrepreneurial Activity Entity. Master's degree thesis for «Entrepreneurship, trade and exchange activities». S. Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, 2023.

Thesis contains: 91 pages; 5 figures; 6 tables; 62 literary sources.

The aim of the thesis is to analyze the essence and impact of innovative technologies on enterprise development, elucidate their pros and cons of implementation, and determine optimal strategies for using innovations to enhance competitiveness and ensure sustainable development of the entrepreneurial entity. The work is focused on examining practical aspects and potential obstacles that arise during innovation implementation and ways to overcome them.

The implementation of innovative technologies for the development of entrepreneurial entities is an extremely relevant and significant topic in the context of business and economic advancement. Due to rapid technological advancements and increasing competition, enterprises face the necessity of implementing innovative methods to improve their competitiveness and meet market demands.

To achieve the set goal, the following scientific tasks were formulated and addressed: analysis of the current state of the development of the entrepreneurial entity, identification of the necessity for implementing innovative technologies, evaluation of potential results and effects of using innovative technologies, and the development of recommendations for their implementation.

The integration of innovative technologies into a company's operations not only fosters its development but also stands as a key factor in preserving and elevating its competitiveness. This enables product improvement, cost reduction, and ensures the quality and efficiency of business processes.

The object of the study is the process of implementing innovative technologies in the sphere of entrepreneurial activity, while the subject is the development of an entrepreneurial entity through the adoption of innovative technologies. To achieve the set objectives in this research, a review of theoretical concepts and an analysis of practical aspects regarding innovation implementation within entrepreneurial structures were utilized.

The practical result of the work was the development and substantiation of directions for improving business processes at "Arch Bud" Investment Group LLC.

Keywords: innovations, technologies, enterprise development, competitiveness, efficiency, implementation strategy, productivity enhancement.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	8
1.1. Сутність інноваційних технологій для розвитку суб'єкта підприємницької діяльності	8
1.2. Основні принципи та види інноваційних технологій	16
1.3. Вплив інноваційних технологій на конкурентоспроможність підприємств	22
Висновки за розділом 1	27
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНА ГРУПА АРХІ-БУД»	29
2.1. Роль інноваційних технологій в розвитку підприємства	29
2.2. Сучасні тенденції та перспективи інноваційних технологій у будівництві	37
2.3. Проблеми та виклики впровадження інноваційних технологій у будівельному секторі	48
Висновки за розділом 2	53
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	55
3.1. Впровадження ефективних інформаційних систем в розвиток суб'єкта підприємницької діяльності	55
3.2. Вдосконалення системи контролю якості та виробничого процесу суб'єкта підприємницької діяльності	61
Висновки за розділом 3	69
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	73
ДОДАТКИ	83

ВСТУП

Глобальні економічні тенденції демонструють необхідність інноваційного розвитку підприємств як ключового фактора для їхнього виживання у конкурентному світовому середовищі. Для національних компаній інноваційний розвиток є основною умовою їхнього існування і можливості зайняття своєї позиції на міжнародних ринках. У цьому аспекті йдеться не лише про технічні або продуктові нововведення, які можуть мати проблеми у втіленні через недостатній ресурсний потенціал, але також про інновації в управлінні, маркетингу та організації.

В сучасному світі динамічного розвитку підприємств і підприємництва інновації стають визначальним елементом успішності та конкурентоспроможності. Запровадження інноваційних технологій для розвитку суб'єкта підприємницької діяльності є ключовим фактором у забезпеченні стабільного зростання, розширення ринкових можливостей та удосконалення продукції або послуги.

Ця робота має на меті проаналізувати сутність та вплив інноваційних технологій на розвиток підприємства, висвітлити плюси та мінуси їх впровадження, а також визначити оптимальні стратегії використання інновацій з метою покращення конкурентоспроможності та забезпечення стійкого розвитку суб'єкта підприємницької діяльності. Робота зосереджена на розгляді практичних аспектів та можливих перешкод, які виникають у процесі впровадження інновацій, та шляхів їх подолання.

Об'єктом дослідження є процес впровадження інноваційних технологій в сфері підприємницької діяльності.

Предметом дослідження є розвиток суб'єкта підприємницької діяльності за допомогою впровадження інноваційних технологій.

Запровадження інноваційних технологій з метою розвитку суб'єкта підприємницької діяльності на сьогоднішній день є надзвичайно актуальною та значущою темою в контексті розвитку бізнесу та економіки загалом.

Завдяки стрімкому технологічному розвитку та постійному зростанню конкуренції, підприємства стикаються з потребою впровадження новаторських методів інновацій для покращення своєї конкурентоспроможності та відповіді на вимоги ринку.

Впровадження інноваційних технологій в діяльність підприємства не лише сприяє його розвитку, але і є ключовим чинником збереження та підвищення його конкурентоспроможності. Це дозволяє удосконалювати продукцію, знижувати витрати, забезпечувати якість та ефективність бізнес-процесів. З огляду на ці важливі фактори, вивчення та розвиток методів впровадження інноваційних технологій стає першочерговим завданням для бізнесу.

Додатково, актуальність цієї теми підсилюється через потребу у підтримці стійкого та сталого розвитку, що є однією з ключових стратегій в усіх сферах економіки в умовах постійних змін та викликів сучасного світу. Таким чином, дослідження можливостей та проблем впровадження інноваційних технологій у сферу підприємницької діяльності є необхідним для розвитку бізнесу та підтримки економічного зростання в цілому.

Основна увага у роботі буде приділена вивченню стратегій інноваційного розвитку, їх впливу на ефективність підприємства та спрощенню його бізнес-процесів. Розглянувши різноманітні аспекти та можливості впровадження інноваційних технологій, дана робота спрямована на висвітлення та розуміння сутності і переваг цього процесу для суб'єкта підприємницької діяльності у сучасному бізнес-середовищі.

Практичне значення цього дослідження полягає в тому, що воно надасть підприємству інструменти для успішного впровадження інноваційних технологій й сприятиме його стабільному та стійкому розвитку у конкурентному бізнес-середовищі.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Сутність інноваційних технологій для розвитку суб'єкта підприємницької діяльності

У сучасному світі, де технології та ринкова конкуренція постійно зростають, формування інноваційних технологій на підприємстві стає ключовим фактором успіху та конкурентоспроможності. Інновації в технологіях можуть призвести до покращення продукції, оптимізації процесів, зменшення витрат, розширення ринків збуту та забезпечити підприємство важливим конкурентним перевагам [22].

Дослідження результативності інноваційних технологій в підприємницькій діяльності є важливим завданням, оскільки інновації можуть суттєво впливати на конкурентоспроможність підприємств та ефективність їхньої діяльності. Для проведення такого дослідження важливо дотримуватися теоретичних та методичних засад, щоб отримати надійні та об'єктивні результати. Дослідження результативності інноваційних технологій в підприємницькій діяльності є складним процесом, і правильний підхід до нього гарантує об'єктивні та корисні результати для подальшого розвитку підприємства.

Слово «інновація» має цікаву історію походження. Воно походить від латинського слова «innovatio» що означає «зміна» або «перетворення». У середньовіччі, це слово використовувалось для вираження концепції нововведень, але переважно в релігійному контексті [10].

Спочатку термін «інновація» був пов'язаний зі змінами або модифікаціями в християнському обряді та релігійних віровченнях. У цьому

контексті «інновації» означали релігійні новації або зміни у віросповіданні, які відхилялися від прийнятих традицій.

У XVIII столітті та пізніше, термін «інновація» почав використовуватися в економічному та технологічному контексті для позначення процесу впровадження новаторських ідей, методів, технологій або продуктів з метою покращення ефективності, якості або конкурентоспроможності [14]. З часом цей термін став широко вживаним в бізнесі, науці та соціокультурному контексті для опису процесу інноваційного розвитку.

Сьогодні термін «інновація» використовується в різних галузях та контекстах, і він означає створення, впровадження і вдосконалення нових ідей, продуктів, послуг або підходів з метою досягнення покращень та досягнення нових результатів.

Перший відомий вчений, який дав визначення терміну «інновація», був австрійський економіст і менеджер Йозеф Шумпетер. У його видатній книзі «Теорія економічного розвитку», опублікованій в 1911 році, Й. Шумпетер вперше висловив концепцію інновацій як ключового фактору економічного розвитку.

Й. Шумпетер визначив інновації як «впровадження нових способів виробництва або комерційної діяльності, впровадження нового товару або нового способу виробництва, розширення нового ринку або завоювання нового джерела сировини або напівфабрикату, новість у типі організації якійсь промислової операції. [18]. Він підкреслив, що інновації є ключовими для динаміки ринкової економіки та створення економічного зростання. Його робота в сфері інновацій стала важливим внеском у розвиток економічної теорії та розуміння ролі інновацій у сучасному суспільстві.

Інновації включають в себе не лише технологічні засоби і практики, але й творчий процес, який сприяє змінам та розвитку. Це також процес впровадження нових ідей та рішень для розв'язання реальних проблем і задач [15].

Так, у працях вчених, такі як Пітер Друкер, Джозеф Шумпетер, Клейтон Крістенсен і багато інших, розглядають інновації як ключовий фактор економічного росту, розвитку суспільства і створення нових можливостей для бізнесу та індустрії. У цілому, інновації відіграють важливу роль у сучасному світі і має значення для всіх галузей життя та діяльності, сприяючи прогресу і досягненню нових вершин.

На сьогоднішній день існує різні точки зору щодо сутності категорії. Так, наприклад, Пітер Друкер називає інновацію зміною існуючих методів та систем у виробництві, управлінні чи організаційній структурі з метою підвищення ефективності і досягнення нових результатів. Еверетт Роджерс вважає, що інновація – процес прийняття та поширення нових ідей чи продуктів в середовищі, що визначається соціальними факторами [5].

Клейтон Крістенсен, американський спеціаліст, вважає, що інновації – це створення нових ринків чи рішень, які вирішують проблеми клієнтів. Амабіл Махулдарем визначає інновацію як створення та впровадження нових ідей або методів, які вносять суттєві зміни в спосіб, яким ми живемо, працюємо або взаємодіємо. [6].

На думку М. Портера інновації – це можливість здобуття конкурентних переваг. Інновації виявляються в новому дизайні продукту, у новому підході до маркетингу, у новому процесі виробництва. [11]

Джеймс Брайнджолфссон розглядає інновацію як активний процес творчої реалізації ідей та ініціатив з метою зміни та покращення існуючого стану речей.. За Джозефом Шумпетером, інновації – це важливий фактор розвитку економіки, включаючи в себе впровадження нових технологій та практик для досягнення ефективності [3].

Серджо Вентурі визначає інновації, як застосування передових інженерних та технологічних рішень для розв'язання проблем та створення нових можливостей [19].

Дональд Тапскотт трактує інновацію використання технологій для переосмислення бізнес-процесів і створення нових форм співпраці [2].

Термін «інновації» можна визначити як процес створення, впровадження та поширення нових ідей, продуктів, послуг, технологій або підходів з метою досягнення покращень, підвищення ефективності або забезпечення нових можливостей в різних сферах діяльності, таких як бізнес, наука, технології, культура та інші. Інновації можуть включати в себе новаторські ідеї, методи, процеси, продукти або послуги, які приносять значущі зміни в стані речей. У сучасному суспільстві інновації є ключовим фактором розвитку та конкурентоспроможності.

В сучасному глобальному економічному середовищі інновації стали ключовим чинником для успіху підприємств. Впровадження інноваційних технологій може призвести до покращення продукції, оптимізації виробничих процесів, розширення ринків збуту та забезпечити підприємство конкурентними перевагами. Однак оцінка результатів інноваційних технологій в підприємницькій діяльності є складним завданням, яке вимагає використання теоретичних та методичних засад.

Інновації можуть мати дуже позитивний вплив, вдосконалюючи життя людей, розвиваючи нові технології для вирішення глобальних проблем, покращуючи продуктивність та забезпечуючи розвиток суспільства. Наприклад, інновації в медицині можуть призвести до вдосконалення лікування і подовження тривалості життя, а інновації в сфері відновлювальних джерел енергії можуть допомогти боротися з зміною клімату [25].

З іншого боку, інновації можуть мати негативний вплив, якщо вони використовуються без належного обережного вивчення можливих наслідків. Наприклад, нові технології можуть мати негативні екологічні наслідки або призвести до втрати робочих місць через автоматизацію.

В науковій літературі поряд з поняттям інновації вживають інші, наприклад, інноваційна діяльність, інноваційний процес, інноваційні технології тощо [18].

Так, інноваційна діяльність – це процес створення, впровадження і вдосконалення нових ідей, продуктів, послуг, технологій або процесів з метою

покращення ефективності, конкурентоспроможності та розвитку організацій, суспільства або економіки в цілому [33].

В свою чергу під інноваційним процесом розуміють послідовність дій і кроків, які включаються в створення, розробку, впровадження та вдосконалення нових ідей, продуктів, послуг, технологій або процесів з метою досягнення інноваційного результату [20].

Для розуміння сутності інноваційних технологій доречно розглянути існуючі точки зору щодо трактування цього поняття, які представлено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Існуючі точки зору щодо сутності поняття «інноваційні технології»

Автор, джерело	Сутність поняття
Пітер Друкер [5]	Зміна вже існуючого економічного або соціального порядку завдяки новому знанню, новій ідеї або новій технології.
Майкл Портер [21]	Створення і впровадження нового способу виробництва, нового продукту або нового методу управління, які призводять до покращення продуктивності, конкурентоспроможності та створення нових ринків або можливостей.
Річард Румельт [17]	Революційні методи, інструменти або підходи, що перетворюють та вдосконалюють традиційні галузі, створюють нові стандарти ефективності та відкривають нові можливості для досягнення стратегічних цілей.
Пол Ромер [35]	Процес створення та впровадження нових способів виробництва та організації економічної діяльності, що призводить до підвищення продуктивності, ефективності та розвитку.
Андер Хауга [8]	Новаторські рішення та методи, що змінюють наш підхід до вирішення завдань, розв'язання проблем і досягнення цілей в сучасному технологічному середовищі.
Еверетт Роджерс [28]	Впровадження нових ідей, продуктів або практик, які вносять суттєві зміни в споживчу поведінку, процеси виробництва або соціокультурне середовище.

Закінчення табл. 1.1

Генрі Чесбро [10]	Нові або покращені методи, продукти, послуги або процеси, які створюють новий спосіб розв'язання проблем або задоволення потреби, вносячи значущі зміни в існуючі практики або створюючи зовсім новий підхід.
Джефрі Мур [8]	Нові або значущі поліпшення в технологічних рішеннях, що рухають галузь або створюють можливості для змін та розвитку.
Тоні Фідель [30]	Передові розробки та рішення, що використовують новаторські методи, ідеї або підходи для розв'язання сучасних проблем і задач у сфері технологій та інших галузях.
Ален Де Боттон [24]	Засоби та ресурси, які використовуються для творчого перетворення та покращення існуючих реалій, надаючи світу нові можливості та перспективи.

Таким чином, за даними табл. 1.1 можна зробити висновок, що інноваційні технології є важливим інструментом розвитку суспільства, бізнесу і національної економіки в цілому. Аналіз існуючих точок зору надав можливість встановити, що інноваційні технології – це передові технічні рішення та методи, які впроваджуються для досягнення нових або значно покращених результатів у різних галузях діяльності визначення, наведені вище, підкреслюють роль інновацій у створенні нових можливостей, впровадженні нових ідей та технологій для поліпшення продуктивності та конкурентоспроможності, а також вплив на ринок та споживачів.

Формування інноваційних технологій – це динамічний інтерактивний процес, який може вимагати багатьох ітерацій і адаптацій, а також співпраці з різними зацікавленими сторонами, включаючи дослідників, підприємців, інженерів, інвесторів та споживачів [10].

Формування інноваційних технологій на підприємстві – це складний та багатоаспектний процес, який передбачає створення нових або значно удосконалених методів, процесів, продуктів або послуг з метою покращення конкурентоспроможності та досягнення стратегічних цілей організації. Ось деякі теоретичні елементи формування інноваційних технологій на підприємстві [12]:

1. Інноваційна стратегія. Підприємство повинно розробити чітку інноваційну стратегію, яка визначає мету та напрями інновацій, а також ресурси, необхідні для їх впровадження.
2. Збір та аналіз інформації. Підприємство повинно систематично збирати та аналізувати інформацію про ринок, конкурентів, технологічні тренди та потреби споживачів для ідентифікації можливостей для інновацій.
3. Інноваційний процес. Процес розробки інновацій повинен бути організованим та керованим. Він включає в себе етапи від ідеї до впровадження, а також контроль і оцінку результатів.
4. Внутрішні та зовнішні джерела інновацій. Підприємство може отримувати інноваційні ідеї як від власних співробітників (внутрішні джерела), так і зовнішніх джерел, таких як партнери, консультанти, постачальники або академічні установи.
5. Фінансування інновацій. Для розвитку інновацій потрібні фінансові ресурси. Підприємство повинно розглядати різні джерела фінансування, такі як бюджетні кошти, інвестиції, гранти тощо.
6. Захист інтелектуальної власності. Підприємство повинно забезпечити захист своїх інноваційних розробок через патенти, авторські права та інші механізми інтелектуальної власності.
7. Внутрішній культурний контекст. Внутрішня культура організації також важлива для створення інноваційних технологій. Організація повинна сприяти творчому мисленню, співпраці та відкритості до нових ідей.
8. Впровадження та масштабування. Після розробки інноваційних технологій вони повинні бути впроваджені в дію і масштабовані на підприємстві.
9. Оцінка результатів інновацій. Після впровадження інновацій важливо оцінювати їхні результати і вплив на бізнес, а також вносити необхідні корективи.

Формування інноваційних технологій – це процес, який вимагає систематичного та стратегічного підходу, а також сприятливого середовища для розвитку та впровадження новацій. [2]

Формування інноваційних технологій на підприємстві є складним та багатогранним процесом, який може призвести до значних позитивних результатів для підприємства. Розуміння теоретичних аспектів цього процесу є важливим кроком у розвитку інноваційного потенціалу підприємства та його конкурентоспроможності на ринку.

Розглянемо переваги та недоліки інноваційних технологій на рис 1.1.

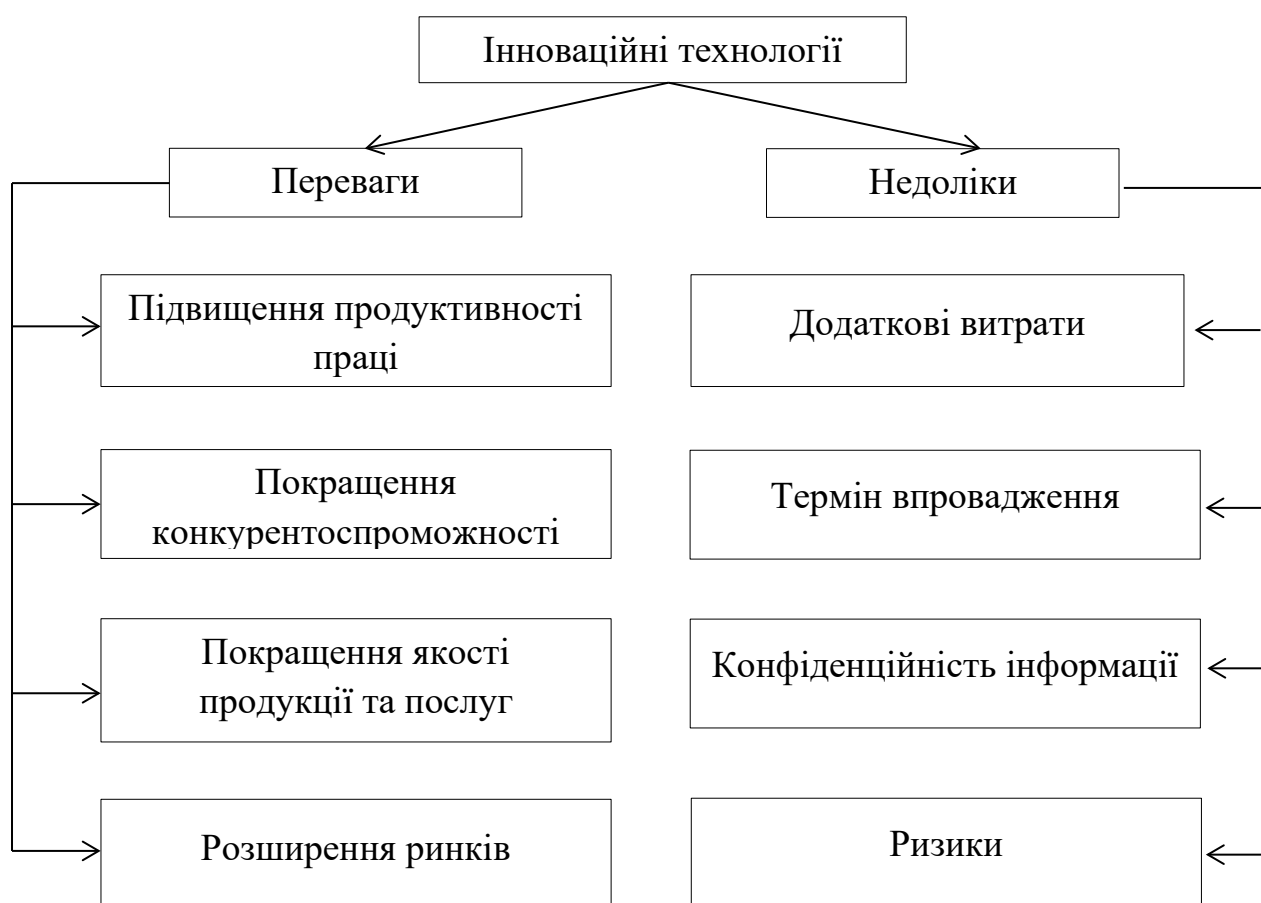

Рис. 1.1. Схема переваг та недоліків інноваційних технологій на підприємствах (складено за даними [13])

Загалом, інновації можуть мати значний позитивний вплив на економіку та суспільство, але їхнє впровадження потребує обережного планування, управління ризиками і врахування можливих негативних наслідків.

Інновації мають потужний потенціал для поліпшення суспільства і розвитку бізнесу, але вони також несуть ризики і можуть мати негативний вплив на деякі аспекти життя. Ефективне управління інноваціями та врахування їхніх наслідків є ключовими факторами для досягнення позитивних результатів.

Успіх інновацій залежить від того, як ефективно їх впроваджувати і враховувати можливі наслідки. Правильне управління інноваціями та збалансований підхід дозволяють досягти позитивних результатів і сприяють розвитку суспільства і бізнесу.

Сутність інноваційних технологій полягає в тому, що вони сприяють створенню або вдосконаленню продуктів, процесів, послуг або систем з метою забезпечення конкурентоспроможності, підвищення ефективності та відповіді на сучасні виклики.

1.2. Основні принципи та види інноваційних технологій

У сучасному світі, який прагне до постійного розвитку та вдосконалення, інновації визначають не лише конкурентоспроможність, а й сталися невід'ємною складовою успіху в будь-якій галузі. Запровадження інноваційних технологій визначає новий вимір стратегічного розвитку підприємств, прискорює темпи наукового та технічного прогресу, і формує ефективну екосистему для відповіді на сучасні виклики.

Практика в економіці підтверджує, що досягнення високих результатів є можливим лише в разі активної інноваційної діяльності. Ця діяльність передбачає систематичне та спрямоване на досягнення конкретних цілей впровадження новаторських рішень. Основною метою є створення нового рівня взаємодії, заснованого на використанні останніх науково-економічних та науково-технічних знань [20].

Інноваційні технології є важливою ділянкою сучасного технічного та наукового прогресу, визначаючи темпи розвитку різних галузей економіки та суспільства в цілому. Основні принципи інноваційних технологій відображають фундаментальні засади, які лежать в основі створення та впровадження новаторських рішень. Розуміння цих принципів дозволяє ефективно реалізовувати інноваційні стратегії та досягати стійкого розвитку в умовах постійної зміни [31].

Стратегічне бачення: інновації повинні бути вбудовані в стратегію підприємства, спрямовану на досягнення конкретних цілей та вирішення проблем. Стратегічне бачення визначає напрямок інновацій та формує позицію підприємства на ринку.

Дослідження та розвиток: інвестиції в дослідження та розвиток створюють фундамент для створення нових інновацій, розширення знань та розвитку технологій.

Синергія та партнерство: співпраця з іншими підприємствами, університетами та дослідницькими установами сприяє обміну ідеями та ресурсами, що сприяє більш швидкому та успішному впровадженню інновацій.

Гнучкість та адаптивність: інновації повинні бути гнучкими та адаптивними до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства.

Креативність та дизайн-мислення: використання креативних методів та дизайн-мислення допомагає забезпечити, що інновації відповідають потребам та очікуванням користувачів.

Відкритість для ідей: створення відкритої культури, яка сприяє генерації та обговоренню ідей серед всього колективу.

Ефективне управління змінами: здатність ефективно управляти змінами, які вносять інновації, забезпечує їх успішне впровадження.

Орієнтованість на результат: спрямованість на досягнення конкретних результатів та максимального впливу від інновацій.

Екологічна та соціальна відповідальність: застосування інновацій з урахуванням їхнього впливу на навколишнє середовище та суспільство.

Ефективне використання ресурсів: оптимізація використання фінансових, технічних та людських ресурсів для максимальної результативності.

Інноваційна діяльність підприємства представляє собою складний процес створення, використання та поширення нововведень з метою досягнення конкурентних переваг та підвищення прибутковості виробництва. У сучасній ринковій економіці ця діяльність є визначальним фактором, який дозволяє підприємству утримувати стійкі позиції на ринку та забезпечує перевагу перед конкурентами в галузі, що входить у сферу його комерційних інтересів [5].

Інноваційна підприємницька діяльність представляє собою унікальний процес управління господарською діяльністю, що базується на постійному пошуку нових можливостей для удосконалення техніко-технологічних аспектів виробництва. Цей процес включає готовність підприємницької структури приймати ризик у реалізації нових проектів і нести фінансові, соціальні та моральні відповідальності, які виникають у процесі цього зусилля. Загальну характеристику інноваційної підприємницької діяльності можна визначити як суспільно-економічний процес, спрямований на створення продуктів (товарів, послуг) та технологій вищої якості шляхом практичного впровадження нововведень.

Необхідність інноваційної підприємницької діяльності обумовлена кількома факторами: прагненням підвищити техніко-технологічний рівень виробництва; зростанням витрат і погіршенням економічних показників підприємства; старінням техніки та технологій; прагненням до підвищення ефективності виробництва за допомогою впровадження нової техніки; економічною доцільністю посилення інтенсивних факторів розвитку виробництва на основі застосування досягнень науково-технічного прогресу у

всіх сферах економічної діяльності; важливістю розвитку творчості винахідників і раціоналізаторів та використання їхніх пропозицій [42].

Таблиця 1.1

Класифікація інновацій

Класифікаційні ознаки	Види інновацій
За рівнем новизни	<ul style="list-style-type: none"> – радикальні (революційні) – ординарні – модифікуючі – псевдоінновації
За новизною місця впровадження	<ul style="list-style-type: none"> – для створення нової галузі – для застосування в існуючій галузі
За масштабністю місця впровадження	<ul style="list-style-type: none"> – нові для галузі у світі – нові для галузі в країні – нові для галузі в регіоні – нові для підприємства
За сферою застосування	<ul style="list-style-type: none"> – технічні – технологічні – організаційні – виробничі – маркетингові – соціальні – екологічні – тощо
За предметом інноваційної діяльності	<ul style="list-style-type: none"> – продуктові – процесні – ринкові
За роллю у процесі виробництва	<ul style="list-style-type: none"> – основні – доповнювальні
За задоволенням потреб	<ul style="list-style-type: none"> – задовольняють існуючу проблему – створюють нову потребу – розвиваючі потребу
За напрямом реалізації	<ul style="list-style-type: none"> – для внутрішнього застосування на підприємстві – призначені для продажу (трансферу) – для нагромадження на підприємстві
За причиною виникнення	<ul style="list-style-type: none"> – стратегічні – реактивні
За приналежністю до розроблення	<ul style="list-style-type: none"> – розроблені власними силами – розроблені зовнішніми силами
За галуззю впровадження інновацій	<ul style="list-style-type: none"> – у сфері науки – у матеріально-виробничій сфері – у сфері послуг – у соціальній сфері

Закінчення табл. 1.1

За галуззю впровадження інновацій	<ul style="list-style-type: none"> – у сфері науки – у матеріально-виробничій сфері – у сфері послуг – у соціальній сфері
За формою	<ul style="list-style-type: none"> – відкриття, винаходи, патенти – раціоналізаторські пропозиції – ноу-хау – товарні знаки, торгові марки, емблеми – нові документи, які описують технологічні, виробничі, управлінські процеси, конструкції, методи та інші
За частотою застосування	<ul style="list-style-type: none"> – разові – повторювальні
За глибиною зміни	<ul style="list-style-type: none"> – регенерування первинних властивостей – зміна якості – перегрупування – адаптивні зміни – новий варіант – нове покоління – новий вид – новий рід
За джерелами фінансування	<ul style="list-style-type: none"> – фінансуються власним коштом – фінансуються залученими коштами – змішане фінансування
За ефектом від впровадження інновацій	<ul style="list-style-type: none"> – науково-технічний – економічний – соціальний – екологічний – інтегральний
За напрямом динаміки	<ul style="list-style-type: none"> – висхідні – стабільного середнього рівня – низхідні
За темпом впровадження	<ul style="list-style-type: none"> – наростаючі – спадаючі – рівномірні – стрибкоподібний
За результативністю	<ul style="list-style-type: none"> – високорезультативні – середньорезультативні – низькорезультативні

Наведена в табл. 1.1 класифікація інновацій дає змогу чітко ідентифікувати ту чи іншу інновацію підприємства, визначити її базові

характеристики і підібрати відповідний інструмент управління її впровадженням [25].

В аспекті сучасного бізнес-середовища розгляд інноваційних технологій на підприємстві виявляється надзвичайно актуальним і стратегічно важливим. Вивчення різних видів інноваційних технологій свідчить про їхню широку спектральну природу та різноманітність застосування [9].

Продуктові інновації визначають еволюцію асортименту підприємства, дозволяючи йому адаптуватися до змін потреб ринку та виходити з конкурентною перевагою завдяки унікальним та покращеним продуктам чи послугам. Процесні інновації допомагають підприємствам оптимізувати виробничі процеси, забезпечуючи більшу ефективність, енергоефективність та зниження витрат.

Маркетингові інновації сприяють змінам у стратегії просування продукції, забезпечуючи зростання обсягів продажів та розширення аудиторії клієнтів.

Організаційні інновації створюють умови для ефективного управління та сприяють розвитку інноваційної культури в колективі, що є ключовим чинником для успішної інноваційної діяльності.

Соціальні інновації визначаються змінами в співпраці та взаємодії зі співробітниками, спрямованими на покращення робочих умов та підвищення морального становища персоналу.

Фінансові інновації сприяють оптимізації фінансового управління та забезпечують додаткові ресурси для реалізації інноваційних ідей.

Враховуючи великий розмаїття інноваційних технологій, сучасні підприємства повинні усвідомлювати необхідність інтегрування різних видів інновацій у свої стратегії для досягнення комплексного та стійкого розвитку. Оптимальне використання цього різноманіття може стати ключем до збалансованого та успішного інноваційного росту підприємства в умовах сучасного конкурентного середовища.

1.3. Вплив інноваційних технологій на конкурентоспроможність підприємств

У сучасних умовах господарювання в умовах ринкової конкуренції спостерігається стрімкий ріст вимог споживачів, що свідчить про зростання боротьби між підприємствами і скорочення строків впровадження передових інноваційних технологій. Швидке посилення конкурентної позиції на ринку неможливе без детально розробленої організаційно-економічної моделі стратегічного управління конкурентоспроможністю, що базується на комплексному механізмі реалізації конкурентних переваг.

Основним завданням підвищення конкурентоспроможності підприємства є максимізація показників прибутковості та мінімізація витрат, шляхом раціонального розподілу прав та обов'язків між підрозділами. Поліпшення фінансових результатів можливе через підтримку тісних зв'язків з посередниками, впровадження політики стратегії зниження витрат, соціального та організаційно-технічного розвитку, використання інноваційних технологій у діяльності, розробку ефективних заходів з економії та збільшення прибутковості. [8].

Аналіз конкурентоспроможності будівельної компанії на ринку включає в себе ретельне дослідження різних аспектів, які впливають на успішність компанії у її сфері діяльності.

Конкретність у сучасному будівельному секторі вимагає проникливого розуміння конкурентного середовища та визначення унікальних переваг, що вирізняють підприємство від інших. Аналіз конкурентоспроможності є критичним етапом для будь-якої будівельної компанії, оскільки він дозволяє виявити сильні та слабкі сторони, а також можливості для подальшого розвитку.

Детальне вивчення конкурентів є важливим кроком для визначення конкурентної позиції вашої компанії. Оцініть їхні послуги, цінову політику,

репутацію, а також підходи до клієнтів. Оцінка сильних та слабких сторін конкурентів допоможе у формуванні ефективної стратегії [24].

Виявлення того, що саме робить вашу компанію унікальною, може стати ключовим фактором успіху. Це може бути висока якість послуг, інноваційні підходи до будівництва, широкий спектр послуг або екологічно чисті практики. Розуміння цих унікальних особливостей допоможе вам ефективно позиціонувати свою компанію на ринку.

Загальний аналіз конкурентоспроможності будівельної компанії має визначити переваги та слабкі сторони підприємства, а також виявити можливості для підвищення його ефективності та стійкості на ринку. Ретельне дослідження конкурентного середовища та стратегічне планування можуть допомогти вашій компанії стати лідером у сфері будівельних послуг.

Покращення якості та конкурентоспроможності надання послуг передбачає оновлення технічного обладнання та модернізацію виробництва, впровадження передових технологічних процесів та інших заходів. Система планування діяльності на основі диверсифікаційного підходу включає створення довгострокових та річних бюджетів витрат, розробку організаційно-економічних заходів для виконання стратегічних, поточних та оперативних планів. Вдосконалення внутрішнього фінансового менеджменту підприємства дозволяє забезпечити керівництво фінансовою звітністю для внутрішнього контролю та прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо підвищення конкурентоспроможності [22]. Для створення інформаційної бази системи управління необхідні наступні заходи: впровадження інтегрованої системи управління для вирішення управлінських задач, використання передових інформаційних технологій та засобів зв'язку, технічне забезпечення інформаційних систем.

Ефективне керівництво конкурентоспроможністю підприємства передбачає розробку результативних рішень та їх управління для формування конкурентних переваг. Система управління конкурентоспроможністю підприємства надає можливість усвідомлено впливати на

конкурентоспроможність послуг, які надає конкретне підприємство, відмінно від підприємств-конкурентів, для досягнення стійкого зростання доходів у процесі його діяльності. Один із вагомих напрямків підвищення конкурентоспроможності підприємства – впровадження соціальної відповідальності, яка представляє собою ефективну стратегію для підвищення благополуччя населення та збалансованого розвитку підприємства.

Процес розвитку залежить від зовнішніх та внутрішніх факторів, при цьому система повинна постійно працювати, щоб забезпечити умови свого існування. Фактори зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства взаємодіють і формують об'єктивні умови його розвитку. Вплив на розвиток підприємств будівельної галузі здійснюють групи факторів макросередовища, таких як політичні, екологічні, соціокультурні, демографічні, макроекономічні, науково-технічні [12].

Особливості будівельних ринків обмежують можливості варіювання каналами збуту продукції. Попит на будівельну продукцію має похідний (вторинний) характер, що означає, що він виникає не сам по собі, а через попит на товари, будівельні роботи та послуги, для виготовлення чи надання яких потрібна будівельна продукція. Загалом, попит на будівельну продукцію залежить від загального рівня економічного розвитку в країні.

На сьогоднішній день для підприємств будівельної галузі актуальним є не лише посилення конкурентних позицій на внутрішньому ринку, але й розширення своєї присутності на міжнародному рівні. Це породило основні завдання для підприємств, як від задоволення потреб вітчизняного будівельного ринку у достатніх обсягах високоякісних будівельних матеріалів, виробів та конструкцій, а також ефективне конкурування з імпортною продукцією, забезпечення зниження вартості будівництва та операційних витрат на утримання об'єктів. Водночас, необхідно підвищувати комфортність проживання в житлових будинках, забезпечуючи їх надійність та довговічність.

Слід відмітити, що для впровадження заходів щодо підвищення конкурентоспроможності важливо, щоб підприємство максимально користувалося ринковою ситуацією в своїх інтересах. Це дозволить досягти максимальних конкурентних переваг та зміцнити позиції компанії на ринку. Управління конкурентоспроможністю будівельної галузі в умовах нестабільності національної економіки потребує аналізу та оцінки ризиків галузі та виявлення та використання резервів її розвитку [34].

Оцінка галузей економіки з точки зору управління ризиками є практично важливою при розробці стратегії їх стратегічного розвитку: соціального, економічного, екологічного та технічного спрямування державних програм. Основним критерієм організаційного механізму забезпечення системи управління конкурентоспроможністю є визначення у підприємства наявності ресурсного потенціалу, що включає фінансові, матеріальні, виробничі та людські ресурси.

З метою підвищення конкурентоспроможності на підприємстві, важливе значення має аргументування факторів, які можна розділити на зовнішні та внутрішні. Використання зовнішніх факторів може включати інвестиції в будівельну галузь, впровадження передових технологій у надання послуг та інше. Внутрішні фактори можуть включати підвищення кваліфікації працівників, впровадження ефективних економічних стимулів тощо. Для досліджуваного будівельного підприємства, найбільш вдалою стратегією управління конкурентоспроможністю може бути використання стратегії зниження витрат, оскільки вона вигідна в контексті сучасних умов ціноутворення в будівництві [18].

Визначення факторів, що становлять загрозу економічній безпеці країни загалом і окремим галузям економіки зокрема, дозволить виявити слабкі місця і здійснювати цілеспрямоване та ефективне управління національною економікою. Стратегія підвищення конкурентоспроможності та привабливості для інвестицій на підприємствах будівельної галузі взаємопов'язані, і через тісну взаємодію цих двох факторів можливо забезпечити не лише виживання

підприємства, а й його постійний розвиток. З урахуванням вище сказаного, розробка практичних рекомендацій для вирішення питань організації управління розвитком підприємств будівельної галузі та вивчення низки проблем, пов'язаних з критеріями формування стратегії розвитку підприємства, ставить завдання для подальших досліджень [1].

У сучасних умовах конкурентного будівельного ринку, аналіз конкурентоспроможності будівельних компаній є важливим кроком для забезпечення стійкого розвитку підприємств в галузі. Дослідження конкурентоспроможності будівельної фірми дозволяє визначити її сильні та слабкі сторони, а також виявити можливості для поліпшення.

Для проведення дослідження була використана комбінація кількох методів, зокрема аналіз фінансової звітності, вивчення ринкових тенденцій, опитування клієнтів та вивчення конкурентного середовища.

Позиціонування на ринку: Дослідження показало, що будівельна фірма займає сильну позицію на ринку завдяки своїй репутації як надійного партнера і високій якості робіт.

Фінансова стійкість: Фінансовий аналіз підтвердив стійкий фінансовий стан компанії з прибутковою діяльністю та ефективним управлінням ресурсами.

Якість та інновації: Вивчення показало, що компанія активно впроваджує сучасні технології та сталий підхід до будівництва, що робить її конкурентоспроможною на ринку.

Клієнтське задоволення: Результати опитування свідчать про високий рівень задоволення клієнтів якістю робіт та обслуговування.

Стратегія маркетингу та просування: Компанія успішно використовує цифрові маркетингові стратегії та активно бере участь у будівельних виставках для просування своїх послуг.

Управління персоналом та розвиток кадрів: Компанія вкладає значні зусилля в розвиток свого персоналу, надаючи їм можливості для навчання та професійного зростання.

Отже, на основі проведеного дослідження можна стверджувати, що будівельна фірма має сильні конкурентні переваги, такі як висока якість робіт, ефективне управління та інноваційність. Проте, є потенціал для подальшого зростання шляхом покращення стратегії маркетингу та розвитку персоналу. Слід розглянути можливості вдосконалення процесів та управління з метою збільшення конкурентної переваги на ринку будівельних послуг [26].

Висновки за розділом 1

У даному розділі дипломної роботи було розглянуто ключові аспекти інноваційного підприємництва та його вплив на розвиток сучасних організацій. Вивчення цієї теми виявило ряд фундаментальних факторів, які визначають успішність підприємства у сучасних умовах конкурентного бізнес-середовища.

Передусім, інноваційне підприємництво виявляється ключовим чинником, що визначає здатність підприємства адаптуватися до змін та створювати конкурентні переваги. Розглядаючи різні аспекти інновацій, від продуктових та процесних до організаційних та соціальних, стає очевидним, що вони взаємодіють і створюють комплексну систему, яка визначає відповідь підприємства на виклики ринку.

Важливо відзначити, що інноваційне підприємництво не обмежується тільки впровадженням нових технологій. Воно також передбачає розвиток креативної культури в організації, залучення талановитого персоналу та виявлення готовності до ризику.

Одним із ключових висновків є те, що інноваційне підприємництво вимагає системного та стратегічного підходу. Здатність визначати потреби ринку, створювати та впроваджувати інновації, а також ефективно управляти цим процесом визначає успіх підприємства в умовах нестабільного бізнес-середовища.

Інноваційне підприємництво є детермінантом конкурентоспроможності підприємства. Відповідно до здобутого у цьому розділі розуміння, важливо враховувати, що здатність до постійного впровадження новаторських рішень і технологій стає ключем до забезпечення стійкої позиції на ринку та привабливості для споживачів. Інновації сприяють створенню унікальних продуктів чи послуг, що виокремлюють підприємство серед конкурентів. Здатність задовольняти змінні потреби споживачів та перевершувати їх очікування через інновації надає підприємству конкурентні переваги, необхідні для довгострокового успіху.

Інноваційне підприємництво впливає на процеси виробництва та управління, забезпечуючи підвищену ефективність та оптимізацію ресурсів. Це дозволяє не лише зменшувати витрати, але й підвищувати якість та швидкість виробничих процесів.

Успішне інноваційне підприємництво вимагає не лише впровадження технологічних нововведень, але й створення відкритого та креативного бізнес-середовища, яке сприяє генерації та реалізації ідей. Це визначає важливість культури інновацій в самому ядрі підприємства та підкреслює необхідність постійного вдосконалення та адаптації для забезпечення конкурентоспроможності в сучасному динамічному бізнес-середовищі.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНА ГРУПА АРХІ-БУД»

2.1. Роль інноваційних технологій в розвитку підприємства

Для прогресу будівельної галузі важливу роль відіграють новаторські пріоритети. Активізація інноваційних ініціатив на підприємствах стає важливим фактором у розвитку економіки, розширенні виробничих можливостей та вдосконаленні продуктів. Трансформаційні процеси, що відбуваються в національній економіці, характеризуються поглибленням кризових явищ. Діяльність будівельного підприємства здійснюється за умов взаємодії всіх ресурсів під впливом зовнішніх факторів. Для виробництва конкурентоспроможної продукції важливе поєднання ефективного використання природних ресурсів та збереження навколишнього середовища. У зв'язку з обмеженістю ресурсів та змінами у зовнішньому середовищі, набувають пріоритетного значення питання визначення основних напрямів інноваційної діяльності будівельних підприємств [16].

Будівельна сфера, аналогічно до економіки в цілому, зазнає впливу тривалих системних викликів, які відображають як глобальні тенденції, так і внутрішні перешкоди у розвитку. Ці виклики призвели до потреби створення нових інноваційних шляхів у будівельній сфері, що відбувається під впливом технологічних змін, адміністративних реформ та нових умов фінансування будівельних проектів.

Економічні трансформації суттєво змінили парадигму будівельної галузі як ключового компонента економічної системи. Підприємства у цьому секторі пристосовуються до нових умов господарювання через впровадження адміністративно-територіальних реформ та під впливом різних зовнішніх і внутрішніх факторів.

Одним з таких факторів є зростання глобальної конкуренції між підприємствами та країнами. Також, набирає значення розвиток технологій, який підкреслює важливість інновацій. Формується нове технологічне основу, яка базується на використанні біотехнологій, інформаційних технологій та нанотехнологій. Набуває значення зростання ролі людського капіталу як ключового фактору економічного розвитку. Виникає залежність існуючих виробництв від зовнішніх джерел енергії та потреба в пошуку альтернативних джерел енергоресурсів. Та відбувається перенесення фінансування від бюджетного до інвестиційного шляхом залучення коштів населення [10].

Крім того, важливо враховувати присутність адміністративних перешкод, стан зношеності транспортної та інженерної інфраструктури, а також нестачу кваліфікованих інженерних та робітничих кадрів.

Інноваційний розвиток підприємств будівельної індустрії - це комплекс взаємопов'язаних складових, що сприяють упровадженню новаторських процесів у виробництві та управлінні, базуючись на результаті наукових досліджень, впровадженні передових технік та технологій. Розвиток інноваційної діяльності підприємств у будівельній галузі потребує фундаменту на принципах і методах інноваційної роботи та врахуванні особливостей технологічного процесу у будівельних компаніях.

ТОВ «Інвестиційна Група Архі-Буд» є відомою будівельною компанією з багаторічним досвідом у сфері будівництва та розвитку. Компанія спеціалізується на будівництві житлових, комерційних та інфраструктурних об'єктів високої якості. Вона володіє великим портфелем успішно завершених проектів у різних сферах, таких як житлова забудова, торгові центри, офісні будівлі та інші інфраструктурні об'єкти.

Однією з основних переваг компанії є впровадження передових технологій та інноваційних підходів у будівельну діяльність. «Інвестиційна Група Архі-Буд» активно використовує сучасні будівельні матеріали та технології, що дозволяє забезпечити високу якість будівництва та відповідати сучасним стандартам сталості та екологічної ефективності.

Компанія славиться своїми інноваційними проектами, спрямованими на створення комфортного та екологічно чистого середовища для мешканців та споживачів. Вона відома своїм професіоналізмом, відповідальністю та точністю виконання проектів, що забезпечує довгострокові партнерські відносини з клієнтами та інвесторами.

Крім того, «Інвестиційна Група Архі-Буд» активно працює над розвитком інноваційних концепцій сталого будівництва, спрямованих на зменшення впливу будівельної діяльності на довкілля та підвищення комфорту мешканців міста. Вона також взаємодіє зі спільнотою та громадськістю, сприяючи розвитку та покращенню життя в містах, де вона здійснює свою діяльність.

Основні напрями діяльності ТОВ «Інвестиційна Група Архі-Буд» включають:

1. Житлове будівництво: Компанія спеціалізується на будівництві сучасних житлових комплексів, апартamentів та котеджних поселень, забезпечуючи клієнтам комфортні та екологічно чисті приміщення.

2. Комерційна нерухомість: «Інвестиційна Група Архі-Буд» займається будівництвом торгових центрів, офісних приміщень та інших комерційних об'єктів, враховуючи сучасні вимоги та потреби бізнесу.

3. Інфраструктурні проекти: Компанія бере участь у реалізації інфраструктурних проектів, таких як будівництво доріг, мостів, а також систем водопостачання та каналізації, сприяючи розвитку та модернізації міської інфраструктури.

4. Інноваційні технології в будівництві: Компанія активно впроваджує передові технології та інноваційні підходи у будівництві, зосереджуючись на сталому розвитку, енергоефективності та екологічній чистоті своїх проектів.

5. Розвиток міських територій: «Інвестиційна Група Архі-Буд» активно сприяє розвитку міських територій, втілюючи концепції сталого міського планування та архітектури, що сприяє підвищенню якості життя та комфорту мешканців.

6. Інвестиційні проекти: Крім будівництва, компанія здійснює інвестиції в перспективні проекти в сфері нерухомості та будівництва, сприяючи розвитку інфраструктури та покращенню життя у громадах, де вона здійснює свою діяльність.

Компанія проявляє високий рівень професіоналізму та відповідальності у своїй діяльності, що сприяє довгостроковим партнерським відносинам з клієнтами, інвесторами та підрядними організаціями. «Інвестиційна Група Архі-Буд» відіграє важливу роль у сприянні розвитку місцевих громад та реалізації проектів, спрямованих на стале покращення інфраструктури та якості життя мешканців.

Форми та особливості інноваційної діяльності безпосередньо залежать від технологічних процесів та специфіки організації та управління виробництвом. Будівництво розглядається як виробничий процес, пов'язаний із зведенням або реконструкцією будівель та споруд, і також як економічна та інтелектуальна діяльність, що включає не лише будівельні процеси, а й наукову та дослідну роботу [42].

Сучасні підходи до інноваційної діяльності базуються на ідеї, що розвиток підприємств через інновації має відбуватися шляхом поступової модернізації технологічного обладнання та впровадження передових технологій. Попередні дослідження виокремлюють сутність інноваційної діяльності у створенні, впровадженні та комерціалізації наукових розробок. Тому важливо визначити взаємозв'язок наукових досліджень та особливостей інноваційної діяльності підприємств у будівельній галузі.

Будівництво є галуззю, інтенсивне зростання якої свідчить про економічний та соціальний прогрес у країні. Важливо відзначити, що вона є взаємопов'язаною з іншими секторами економіки країни, забезпечуючи необхідними ресурсами та послугами для всіх сфер народного господарства. Розвиток інших галузей економіки є ключовим для досягнення гармонійної рівноваги між основними галузями національного господарства [2].

Враховуючи сучасний стан будівельної галузі та дослідження стратегічних напрямів розвитку, можна сформулювати основні напрями інноваційної діяльності будівельних підприємств, рис 2.1.

Рис. 2.1. Напрями інноваційної діяльності підприємств будівельної галузі (складено за даними [36])

Серед основних напрямів інноваційної діяльності підприємств будівельної галузі, спрямованих на підвищення економічної ефективності, можна виділити [37]:

– технологічні аспекти, що передбачають розробку та впровадження нових технологій у виробництві будівельних матеріалів та конструкцій, націлені на оптимізацію будівельного процесу: зменшення тривалості

будівництва, вдосконалення матеріально-технічної бази, підвищення якості будівельних конструкцій та матеріалів;

– економічні фактори, що забезпечують привабливість для інвестицій у будівництво та доходність підприємств;

– соціальні аспекти, які створюють умови для задоволення потреб споживачів, збереження архітектурної спадщини та збільшення кількості соціального житла;

– екологічні показники, що покращують екологічну безпеку виробництва, зменшують негативний вплив на навколишнє середовище та людей;

– інфраструктурні аспекти, спрямовані на створення умов для розвитку інституційних структур для інноваційного супроводу виробничої діяльності: від генерації науково-технічної ідеї до випуску та впровадження науково-технічної продукції та технічних рішень.

Отже, інноваційна активність у будівельній галузі не поширюється у повному обсязі через дисбаланс в інноваційній системі та через низький рівень прийняття інновацій виробничим сектором.

Будівництво є галуззю, інтенсивне зростання якої свідчить про економічний та соціальний прогрес у країні. Важливо відзначити, що вона є взаємопов'язаною з іншими секторами економіки країни, забезпечуючи необхідними ресурсами та послугами для всіх сфер народного господарства. Розвиток інших галузей економіки є ключовим для досягнення гармонійної рівноваги між основними галузями національного господарства [2].

Основним результатом будівництва є створення нерухомих об'єктів, які є продуктом споживання для різних галузей. Розвиток будівельної сфери також сприяє росту інших галузей, таких як виробництво будівельних матеріалів та відповідного обладнання, машинобудування, металургія та металообробка, нафтохімія, виробництво скла, деревообробка, фарфоро-фаянсова промисловість, транспорт, енергетика та інші. Крім цього, будівництво сприяє розвитку малих та середніх підприємств.

Інноваційні технології грають ключову роль у розвитку будівельних підприємств, що відображено в табл. 2.1. на підприємстві ТОВ «Інвестиційна група Архі–Буд».

Таблиця 2.1

Основні аспекти важливості інноваційних технологій
ТОВ «Інвестиційна група Архі–Буд»

Інноваційні технології	Сутність впровадження на підприємстві
Підвищення продуктивності	Впровадження інноваційних технологій у будівництво дозволяє підвищити ефективність та продуктивність робіт. Використання сучасних матеріалів, будівельних методів, автоматизованих систем управління та роботи з даними сприяє прискоренню будівельних процесів та зменшенню трудомісткості робіт.
Покращення якості та безпеки	Інноваційні технології дозволяють підвищити якість будівельних матеріалів, процесів контролю, а також стандартів безпеки. Використання сучасних методів та технологій сприяє зниженню ризику аварій та нещасних випадків на будівельному майданчику.
Зменшення витрат	Інновації у будівництві можуть допомогти зменшити витрати на енергію, матеріали та ресурси. Використання екологічно чистих матеріалів, впровадження енергоефективних систем, а також оптимізація процесів можуть позитивно впливати на фінансові показники підприємства.
Створення конкурентної переваги	Підприємства, які активно використовують інновації в будівництві, здатні отримати конкурентну перевагу. Сучасні технології дозволяють підприємствам швидше реагувати на зміни у вимогах ринку та виготовляти продукцію, яка відповідає сучасним стандартам якості та ефективності.
Розвиток нових ринків	Інновації можуть допомогти розширити ринки збуту шляхом створення нових продуктів або послуг, що відповідають зміненим потребам клієнтів.

В цілому, інноваційні технології в будівництві відіграють важливу роль у підвищенні ефективності, забезпеченні якості та безпеки, зменшенні витрат та створенні конкурентної переваги для підприємств у цій галузі.

Формування програм інноваційного розвитку підприємств потребує врахування внутрішніх та зовнішніх факторів впливу. Основні можливості

розвитку будівельного сектору полягають у послідовній модернізації виробництва, реалізації інноваційних програм, удосконаленні фінансування інноваційної діяльності шляхом визначення технологічних, економічних, соціальних, екологічних та інфраструктурних напрямів розвитку. Очевидно, що вирішення цієї проблеми може бути залежне від втручання держави, яка може застосовувати методи прямого та непрямого регулювання інноваційного розвитку цієї галузі.

Під час дослідження інновацій в будівництві важливо звернути увагу на особливості та спрямованість інновацій у цій галузі. У будівництві можна використовувати наступні види інновацій [22]:

- впровадження нових рішень у плануванні та архітектурному дизайні об'єктів будівництва;
- використання сучасних будівельних машин і обладнання, які дозволяють скорочувати строки будівництва та зменшувати витрати на їх утримання;
- впровадження ефективних інноваційних будівельних технологій, наприклад, будівництво експериментальних будинків;
- вдосконалення технології виробництва теплоізоляційних матеріалів, які мають низьку собівартість та високу якість;
- використання нових та високоякісних будівельно-оздоблювальних матеріалів;
- застосування нових організаційних форм виконання будівельних робіт.

Усі ці види інновацій взаємопов'язані та встановлюють певні вимоги до інноваційної діяльності будівельних підприємств. Технічні та технологічні інновації впливають на виробничі будівельні процеси і створюють умови для управлінських інновацій. На сучасному етапі розвитку будівельної галузі помітно зменшується частка бюджетних видатків у структурі фінансування інновацій, збільшується роль власних коштів підприємств.

Роль інновацій в розвитку будівельної галузі визначається як ключовим чинником, що сприяє її модернізації та стабільному прогресу в економічному,

соціальному та екологічному планах. Інновації в цій сфері включають в себе впровадження новітніх технологій, удосконалення будівельних матеріалів, оптимізацію будівельних процесів та сприяють збалансованому розвитку всієї економічної системи [36]. Ці інновації створюють сприятливі умови для підвищення продуктивності, зменшення впливу на довкілля та поліпшення якості життя. Важливою складовою є активне сприяння держави, спрямоване на підтримку інновацій у будівництві, яке сприяє зростанню конкурентоспроможності галузі та загалом допомагає сучасній будівельній галузі адаптуватися до викликів сьогодення та майбутнього.

2.2. Сучасні тенденції та перспективи інноваційних технологій у будівництві

Сучасні тенденції та перспективи інновацій у будівництві представляють великий потенціал для ефективного розвитку галузі в майбутньому. Однією з основних тенденцій є активне використання новітніх технологій у всіх аспектах будівельної діяльності, що дозволяє оптимізувати будівельні процеси, підвищувати швидкість та якість будівництва, а також зменшувати витрати матеріалів і енергії.

Будівництво, як важлива галузь господарства, постійно перебуває в стані змін та постійного розвитку. Сучасність принесла з собою величезні можливості для розвитку інновацій у цій сфері, привносячи нові підходи, технології та стандарти якості.

Сучасна будівельна галузь перебуває у процесі значних змін, що стали можливими завдяки постійному прогресу технологій та інновацій. Інновації у будівництві впливають на всі етапи проектування, будівництва та подальшої експлуатації будівель, що значно впливає на наш споживання енергії, комфорт та якість життя.

Давайте розглянемо ключові тенденції та перспективи інновацій у будівництві, що визначають сучасний ландшафт цієї галузі [29].

1. Використання новітніх технологій.

Однією з найбільш помітних тенденцій є активне впровадження новітніх технологій у будівельних процесах. Це включає в себе використання розумних матеріалів, Інтернет речей (IoT), 3D-друку, а також штучного інтелекту (AI). Ці нововведення дозволяють підвищити продуктивність, зменшити витрати, а також покращити ефективність та безпеку на будівельних майданчиках.

Використання штучного інтелекту (ШІ) в будівництві стає все більш важливим і перспективним напрямком, впливаючи на процеси проектування, будівництва та управління виробництвом. Ця технологія впроваджується для покращення продуктивності та ефективності роботи на будівельних майданчиках, оптимізації витрат матеріалів, зменшення ризиків та підвищення безпеки. ШІ використовується для аналізу даних, прогнозування можливих проблем, виявлення аномалій у будівельних процесах та для автоматизації деяких завдань, що сприяє підвищенню продуктивності праці та зниженню помилок. Ця технологія допомагає у створенні більш точних та оптимізованих проектів, а також удосконаленні процесів будівництва, що сприяє підвищенню якості будівельних робіт.

Використання штучного інтелекту (ШІ) у будівництві має як позитивні, так і негативні сторони.

Плюси використання ШІ в будівництві [5]:

- підвищення продуктивності: ШІ може автоматизувати деякі процеси, зменшуючи час, необхідний для завершення завдань, та підвищуючи продуктивність робочої сили;

- аналіз та прогнозування: системи штучного інтелекту здатні аналізувати великі обсяги даних та давати прогнози, що допомагає у виявленні ризиків та управлінні проектами;

- оптимізація проектів та витрат: ШІ дозволяє оптимізувати дизайн та конструкцію будівель, що призводить до зменшення витрат матеріалів та ресурсів;

- підвищення безпеки: використання ШІ допомагає виявляти потенційні небезпечні ситуації та уникнути їх, забезпечуючи безпеку на будівельних майданчиках.

Мінуси використання ШІ в будівництві:

- високі витрати: впровадження систем ШІ вимагає значних фінансових вкладень на етапі розробки та впровадження;

- необхідність кваліфікованого персоналу: для коректної роботи систем ШІ необхідні спеціалісти, які розуміють технічні та програмні аспекти цих систем;

- обмежена можливість адаптації: ШІ може бути обмеженим в універсальності та здатності адаптуватися до усіх аспектів будівництва;

- проблеми з конфіденційністю даних: використання ШІ вимагає обробки великого обсягу даних, що може викликати проблеми з конфіденційністю та захистом даних;

- залежність від технологічних змін: ШІ базується на технологічних рішеннях, які постійно змінюються, тому системи можуть стати застарілими швидко.

Необхідно уважно зважити на всі переваги та недоліки при впровадженні систем штучного інтелекту в будівництві, а також враховувати специфіку конкретного проекту та його потреби перед прийняттям рішення.

2. Екологічна стійкість та сталість.

Зростаюча увага до збереження навколишнього середовища призвела до популяризації екологічних ініціатив у будівництві. Використання енергоефективних матеріалів, альтернативних джерел енергії та методів виконання робіт з мінімальним впливом на довкілля стають все більш актуальними.

Екологічні ініціативи у будівництві є важливим етапом у зменшенні впливу будівельної галузі на навколишнє середовище та створенні більш сталого способу життя.

Застосування енергоефективних технологій – це означає використання матеріалів та технологій, які зменшують споживання енергії під час будівництва та експлуатації будівель. Наприклад, встановлення теплоізоляції, використання енергоефективних вікон і дверей тощо [31].

Використання відновлювальних матеріалів – відходи будівельних робіт можуть бути перероблені та використані для виготовлення нових будівельних матеріалів, що дозволяє зменшити споживання природних ресурсів.

Системи збору та використання дощової води – встановлення спеціальних систем для збору та переробки дощової води для використання у сантехнічних потребах або поливанні рослин може сприяти зменшенню використання підземних водних ресурсів.

Ландшафтний дизайн із застосуванням екологічно чистих матеріалів – використання рослин, які не потребують значного поливу або хімічних добрив, а також місцевих видів рослин сприяє екологічній рівновазі.

Локальне будівництво – зменшення транспортних витрат та викидів CO₂ шляхом використання місцевих матеріалів та робочої сили допомагає знизити негативний вплив будівельної діяльності на довкілля.

Системи відновлення та утилізації відходів – розвиток систем утилізації та вторинної переробки відходів будівельних матеріалів сприяє зменшенню кількості сміття та його впливу на середовище.

Здійснення цих екологічних ініціатив в будівництві допомагає знизити від'ємний вплив будівельної галузі на навколишнє середовище та сприяє створенню більш сталого життя для суспільства.

Екологічні ініціативи у будівництві мають свої позитивні та негативні аспекти [24].

Плюси екологічних ініціатив:

- зменшення впливу на довкілля: використання відновлюваних ресурсів, переробка відходів, енергоефективні технології допомагають знизити негативний вплив будівництва на навколишнє середовище;

- енергоефективність: впровадження екологічних ініціатив сприяє створенню будівель, які споживають менше енергії, зменшуючи викиди вуглецю та інші впливи на клімат;

- зниження витрат: екологічні технології можуть знизити витрати на енергію та матеріали, забезпечуючи більш ефективне використання ресурсів.

Мінуси екологічних ініціатив:

- вища вартість: впровадження екологічних технологій та матеріалів може бути витратнішим порівняно з традиційними методами, зокрема, через високу вартість нових технологій та обладнання;

- технічні та практичні складнощі: деякі із застосовуваних екологічних технологій можуть мати обмежену доступність або потребувати додаткових знань та навичок для їх впровадження;

- потреба в постійному удосконаленні: технології розвиваються швидко, тому для залишання екологічних ініціатив актуальними необхідне постійне оновлення та модернізація;

- обмеження вибору матеріалів: деякі екологічно чисті матеріали можуть бути обмежені за своїми характеристиками або доступністю на ринку;

- потенційний вплив на якість та тривалість будівельних конструкцій: нові екологічні матеріали можуть мати неочікувані характеристики, які вплинуть на тривалість та якість будівельних конструкцій.

Зрозуміло, що впровадження екологічних ініціатив є ключовим для створення більш сталого та екологічно чистого будівництва, але важливо уважно балансувати плюси та мінуси кожної з ініціатив для досягнення найбільш оптимальних результатів.

3. Інтелектуальне будівництво.

Запровадження інтелектуальних систем управління, які базуються на великих обсягах даних, аналізу даних та прогнозуванні, дозволяє оптимізувати

процеси будівництва, виявляти ризики та управляти ними з більшою точністю [44].

Запровадження інтелектуальних систем управління в будівництві є важливим кроком у сучасному технологічному розвитку цієї галузі. Інтелектуальні системи управління включають в себе використання штучного інтелекту, машинного навчання, аналізу даних та автоматизації для покращення процесів будівництва та оптимізації різних аспектів цієї галузі.

Переваги впровадження інтелектуальних систем управління в будівництві:

- оптимізація процесів: інтелектуальні системи допомагають в оптимізації будівельних процесів, включаючи планування, координацію ресурсів, контроль витрат і управління проектами;

- зменшення помилок: використання штучного інтелекту сприяє зменшенню людських помилок через автоматизацію багатьох завдань і аналіз даних для прийняття правильних рішень;

- підвищення ефективності роботи: інтелектуальні системи можуть прискорити процеси прийняття рішень, що призводить до підвищення продуктивності та ефективності роботи;

- аналіз даних: вони дозволяють збирати, аналізувати та використовувати великі обсяги даних для прогнозування, планування та прийняття управлінських рішень.

Можливі недоліки:

- висока вартість впровадження: запровадження інтелектуальних систем може вимагати великих витрат на розробку, інтеграцію та навчання персоналу;

- потреба у кваліфікованих кадрах: необхідно мати спеціалізованих фахівців, які володіють знаннями з використання штучного інтелекту та аналітики даних;

- проблеми з безпекою даних: велика кількість оброблюваної інформації може створити загрозу з точки зору безпеки даних.

Загалом, інтелектуальні системи управління в будівництві мають великий потенціал для покращення продуктивності, ефективності та точності процесів. Однак їх впровадження потребує уважного аналізу вигоди та ризиків для максимізації користі від цих технологій.

4. Модульне будівництво.

Концепція модульного будівництва, яка полягає в створенні частин об'єктів в заводських умовах і їх подальшому збиранні на майданчику, набуває все більшого попиту. Це дозволяє значно скоротити час будівництва, а також підвищити якість та ефективність робіт [21].

Модульне будівництво – це підхід до конструювання будівель, який використовує підготовлені модулі або блоки, виготовлені на заводі, та збирає їх на місці будівництва. Цей метод забезпечує швидку збірку будівлі за допомогою стандартизованих компонентів, які підготовлені в контрольованих умовах на заводі.

Плюси модульного будівництва:

- швидкість будівництва: за рахунок вже готових модулів, будівництво може бути значно швидше порівняно з традиційним будівництвом;
- стандартизація і контроль якості: виробництво модулів на заводі дозволяє забезпечити високу якість через стандартизацію та більший контроль якості;
- ефективність витрат матеріалів: за рахунок оптимізації виробництва на заводі та кращого управління витратами, цей метод може бути більш ефективним у використанні матеріалів;
- стійкість до погодних умов: оскільки частини будівлі виготовлені в умовах заводу, це зменшує вплив погодних умов на процес будівництва.

Мінуси модульного будівництва:

- обмежена креативність дизайну: модульні конструкції можуть обмежувати вибір дизайну, оскільки потрібно дотримуватись стандартів та можливостей фабричного виробництва;

– високі витрати на транспортування: перевезення великих модулів може бути витратним та складним;

– потреба у точному плануванні: для успішного використання модульного підходу потрібне точне планування та координація у всьому процесі;

– вимоги до інфраструктури: необхідність великого місця для зберігання та монтажу модулів може стати викликом, особливо в місцях з обмеженим простором.

Модульне будівництво може бути ефективним рішенням для швидкої та ефективної збірки будівель, особливо в умовах, коли швидкість виконання є пріоритетом. Однак, для досягнення максимальної ефективності, важливо ретельно розглядати його переваги та обмеження у кожному конкретному проекті [35].

Майбутнє інновацій у будівництві розширюється на багатообіцяючі напрямки, такі як розвиток робототехніки, використання розумних матеріалів, енергетична ефективність та вдосконалення будівельних процесів за допомогою штучного інтелекту.

Сучасні тенденції та перспективи інновацій у будівництві передбачають значні можливості для підвищення продуктивності, зменшення витрат і покращення якості. Поглиблення досліджень та впровадження передових технологій в цю галузь визначають новий образ будівництва та створюють платформу для стійкого розвитку цієї важливої сфери економіки.

При оцінці діяльності підприємства важливо спочатку проаналізувати ключові техніко-економічні показники, щоб отримати чітке уявлення про поточний стан підприємства та його майбутні можливості.

Собівартість реалізованої продукції – інформація про вартість виробництва продукції отримана з фінансового звіту підприємства. Після аналізу цього показника, важливо відмітити, що спостерігається тенденція до зростання вартості виробництва продукції (табл. 2.2). Це зумовлено

підвищенням цін на паливо та електроенергію, збільшенням витрат на оплату праці тощо [4].

Таблиця 2.2

Собівартість продукції ТОВ «Інвестиційна група Архі–Буд»

Найменування показника	2021 тис. грн.	2022 тис. грн.
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), в т. ч.:	495 015	591 254
Собівартість реалізованої готової продукції	20 414	17 556
Собівартість реалізованих робіт, послуг	474 601	573 698

Чистий прибуток підприємства – це фінансовий показник, що визначається як різниця між загальним доходом підприємства та загальними витратами, включаючи витрати на виробництво, операційні витрати, податки та інші витрати. Чистий прибуток підприємства визначається як сума грошей, що залишається у розпорядженні компанії після виплати всіх податків (табл. 2.3). Для обчислення необхідно зібрати всі надходження компанії за звітний період, за винятком сум, які будуть спрямовані на оплату: податку на додану вартість, акцизного збору, митного збору [23].

Таблиця 2.3

Чистий дохід ТОВ «Інвестиційна група Архі–Буд»

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	534 423	507 912
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписанні, валова сума	2011	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	591 254	495 015
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-

Якщо чистий прибуток підприємства зріс, це може свідчити про покращення фінансового стану компанії. Зростання чистого прибутку може бути наслідком покращення управління витратами, ефективнішого використання ресурсів, збільшення обсягів продажу або підвищення цін на продукцію чи послуги. Такий позитивний показник може свідчити про успішну стратегію управління компанією, яка призводить до більш вигідного фінансового стану та збільшення прибутковості.

Дохід від реалізації продукції – це сума коштів, яку компанія отримує від продажу своєї продукції або послуг за певний період часу. Цей дохід є основним джерелом отримання коштів для підприємства і враховується у фінансовому звіті як частина загального доходу. Це включає в себе суму грошей, яку клієнти або споживачі платять за продукцію чи послуги, які були надані підприємством [11].

Дохід від реалізації продукції розраховується шляхом помноження кількості продукції, яку підприємство продало, на ціну за одиницю цієї продукції. Ця сума відображає загальний обсяг коштів, отриманих від продажу продукції чи послуг (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Дохід від реалізації продукції ТОВ «Інвестиційна група Архі-Буд»

Найменування показника	2021, тис. грн.	2022, тис. грн.
Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), в т. ч.:	507 912	534 423
Дохід від реалізації готової продукції	22 161	15 119
Дохід від реалізації робіт, послуг	485 800	519 506
Вирахування доходу	-49	-202
Інші операційні доходи, в т. ч.:	65	4 483
Дохід від операційної оренди активів	-	2 878
Відшкодування раніше списаних активів	-	10
Дохід від безоплатно отриманих оборотних активів	-	87
Інші доходи операційної діяльності	55	1 508
Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти	10	-

Якщо дохід від реалізації продукції зріс, це свідчить про збільшення обсягу продажів підприємства. Зростання цього показника може бути результатом успішної реалізації стратегій маркетингу, популярності продукції чи послуг серед споживачів, а також розширення ринків збуту. Такий позитивний тренд свідчить про зростання попиту на продукцію компанії, що може мати позитивний вплив на її фінансовий стан і показники прибутковості.

Зростання доходу від реалізації продукції свідчить про позитивний розвиток підприємства. Зростання доходу від реалізації продукції може сприяти підвищенню прибутку підприємства та покращенню його фінансового стану. Такий позитивний тренд може також свідчити про попит на продукцію чи послуги компанії на ринку [33].

Зростання доходу від реалізації продукції, чистого прибутку та чистого доходу свідчить про успішну діяльність підприємства. Це свідчить про те, що компанія ефективно управляє своїми ресурсами, підвищує обсяги продажів та забезпечує ефективнішу роботу своїх внутрішніх процесів. Такий позитивний тренд може бути наслідком успішної стратегії управління, високої якості продукції або послуг, а також відповідного реагування на потреби ринку. Це свідчить про стійкість підприємства і його конкурентоспроможність на ринку.

Рентабельність – це фінансовий показник, що визначає ефективність використання ресурсів підприємства для отримання прибутку. Цей показник визначає, наскільки успішно підприємство здатне генерувати прибуток від своєї діяльності у відсотковому вираженні.

Рентабельність може бути представлена у різних формах: рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність продажів тощо. Зазвичай вона виражається як відсоток і показує співвідношення між прибутком та рівнем витрат або вкладень.

Важливо враховувати, що рентабельність може бути різною для різних галузей промисловості, ринків або підприємств. Оцінка рентабельності допомагає визначити ефективність управління ресурсами та показники успішності підприємства.

Щоб розрахувати рентабельність підприємства, використовують формулу:

$$\text{Рентабельність} = \left(\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації}} \right) * 100\%. \quad (2.1)$$

Де: чистий прибуток - це прибуток, який залишається після відрахування всіх витрат, включаючи податки, витрати на оплату праці, амортизацію, витрати на матеріали тощо. Виручка від реалізації – загальний дохід, отриманий від продажу товарів або послуг.

Результат виражається у відсотках і показує, який відсоток від виручки становить чистий прибуток. Це допомагає в оцінці ефективності управління підприємством та його прибутковості.

Рентабельність ТОВ «інвестиційна група Архі–Буд» складає 105,2 %. Рентабельність більше 100% є позитивним показником ефективності діяльності підприємства і свідчить про те, що воно генерує прибуток. Якщо рентабельність підприємства більше 1, це означає, що підприємство отримує більше прибутку, ніж витрачає на свою діяльність. У випадку, коли рентабельність підприємства перевищує 100%, це вказує на те, що підприємство заробляє більше, ніж витрачає на виробництво продукції або надання послуг.

2.3. Проблеми та виклики впровадження інноваційних технологій у будівельному секторі

Впровадження інновацій у будівельному секторі є ключовим елементом сучасної технологічної еволюції, що направлено на покращення ефективності, якості та сталості будівництва. Цей процес включає в себе впровадження нових технологій, методів планування та управління, а також зміну підходів до виробництва матеріалів та створення більш екологічно чистих та енергоефективних структур.

Впровадження інновацій у будівельну галузь в сучасному світі стикається з рядом проблем і викликів, що гальмують його розвиток та ускладнюють процес адаптації до нововведень [17].

На схемі (рис. 2.2) представлено класифікацію проблем інноваційного розвитку в будівництві.

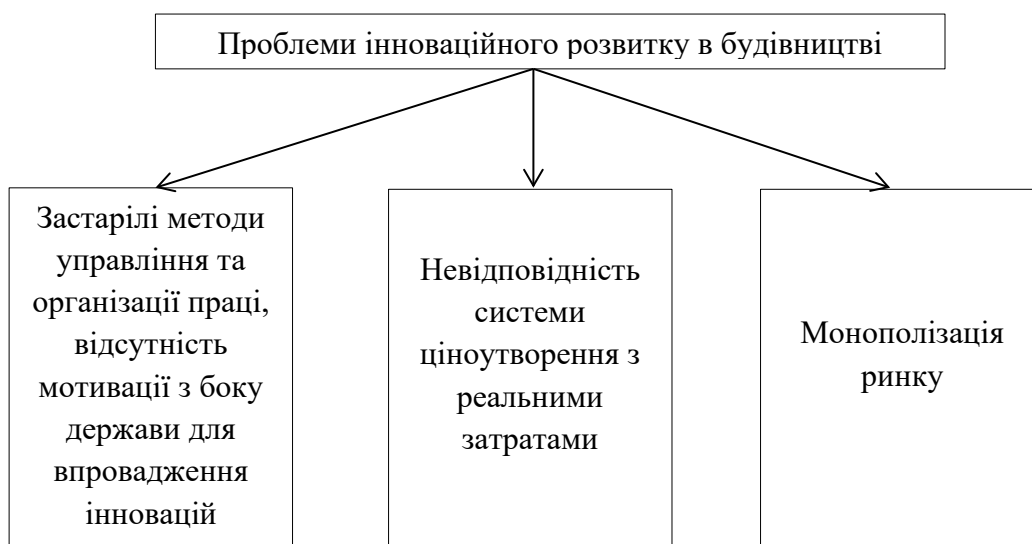

Рис 2.2. Схема класифікації проблем інноваційного розвитку в будівництві (складено за даними [37])

Однією з головних проблем є традиційний підхід, що є характерним для будівельної галузі. Багато підприємств залишаються консервативними і не бажають змінювати встановлені процеси та технології будівництва. Це гальмує прийняття та впровадження нових методів інженерії та будівництва.

Боротьба з консервативністю підприємств є важливим завданням, особливо у контексті інноваційного розвитку. Ось декілька стратегій, які можуть бути корисними у цьому.

Створення умов для інновацій: забезпечення комфортної атмосфери для прийняття нововведень включає в себе розвиток відкритої корпоративної культури, де співробітники відчувають свободу запропонувати та впроваджувати нові ідеї [33].

Залучення та навчання персоналу: навчання працівників новим технологіям та методам, а також створення програм підтримки, може стимулювати прийняття інновацій в організації.

Створення стимулів: запровадження системи стимулів для тих, хто активно сприяє впровадженню інновацій, може бути ефективним методом стимулювання бажання брати участь у змінах.

Приклад керівництва: залучення керівництва компанії до прийняття нововведень може бути ключовим чинником у розвитку інноваційної культури. Коли вища ланка веде за прикладом, це може мотивувати інших долучитися до процесу [25].

Експерименти та тестування: проведення пілотних проектів чи експериментів може показати позитивний результат нововведень, навіть у випадку невеликих змін, і сприяти їхньому швидкому прийняттю.

Звітність та оцінка результатів: важливо створювати механізми оцінки впровадження нововведень, щоб виявити й оцінити їхній вплив на результативність підприємства.

Ці підходи можуть бути використані в комплексі або окремо для стимулювання консервативних підприємств до прийняття інновацій.

Низький рівень стандартизації в галузі також ускладнює інноваційні зміни. Відсутність єдиних стандартів та правил спричинює розбіжності у вимогах до якості, що ускладнює впровадження нововведень.

Низький рівень стандартизації в галузі будівництва може призвести до неподільності, поганої якості робіт, а також зниження ефективності та безпеки. Щоб боротися з цим, можна вжити наступні заходи [36]:

Створення індустріальних стандартів: розробка та впровадження загальноновизнаних стандартів та норм у будівельній галузі допоможе уніфікувати процеси та покращити якість робіт. Освіта та підвищення кваліфікації: надання можливостей для навчання та підвищення кваліфікації фахівцям у будівельній галузі сприяє розумінню стандартів та їх впровадженню у практику.

Впровадження нових технологій: використання новітніх технологій може допомогти автоматизувати та уніфікувати процеси будівництва, зменшити людський фактор та підвищити точність виконання робіт.

Стимулювання інновацій: заохочення компаній до впровадження інновацій у будівництві може сприяти покращенню стандартів та якості робіт.

Створення системи контролю: ефективний контроль за дотриманням стандартів та норм в будівництві допоможе підвищити якість та безпеку виконання робіт. Співпраця з міжнародними стандартами: використання міжнародних стандартів може забезпечити відповідність українських будівельних стандартів до світових норм [8].

Ці заходи спрямовані на покращення рівня стандартизації у будівництві, що сприятиме підвищенню якості та безпеки робіт у цій галузі.

Великі витрати на дослідження та впровадження нових технологій є ще однією важливою проблемою. Навіть якщо інновації обіцяють покращення ефективності будівництва, фінансові витрати на їх впровадження можуть бути значними.

Різні регуляторні вимоги також гальмують впровадження нових технологій. Різноманітність законодавства і нормативів на різних рівнях (від місцевого до міжнародного) ускладнює стандартизацію та прийняття однакових правил для всіх гравців галузі.

Важливим є також переосмислення культури підприємств. Успішне впровадження інновацій вимагає підтримки керівництва та адаптації персоналу до нових підходів, що не завжди вдається зробити ефективно.

Отримання коштів на великі витрати на інновації в будівельній галузі може бути складною задачею, але існують кілька можливих шляхів, які наведені в табл. 2.5 [19].

Комбінація цих джерел фінансування може допомогти здійснити значні витрати на інновації в будівництві. Кожен варіант має свої переваги та недоліки, тому важливо обрати оптимальний підхід для конкретної ситуації.

Адаптація персоналу до інновацій – важливий процес, який дозволяє працівникам успішно впроваджувати та використовувати нові технології та підходи у своїй роботі. Забезпечення успішної адаптації персоналу до

інновацій на підприємстві вимагає уваги до освіти, комунікації, підтримки та залучення працівників до процесу змін [30].

Таблиця 2.5

Шляхи отримання фінансування на інновації

Урядові гранти та підтримка	Урядові програми та гранти на розвиток технологій та інновацій можуть бути одним з ключових джерел фінансування. Це можуть бути державні фонди, спрямовані на підтримку наукових досліджень, впровадження новітніх технологій та інновацій у будівництві.
Інвестиції та партнерство	Приваблення інвесторів та партнерство з приватними компаніями або інвестиційними фондами може стати джерелом фінансування для впровадження інновацій у будівельну галузь.
Кредитування та банківські кредити	Отримання кредитів у банків або фінансових установ може забезпечити необхідні фінансові ресурси для реалізації інноваційних проектів.
Власні кошти та інвестиції компаній	Підприємства можуть використовувати власні фінансові ресурси, отримані прибутки або інші інвестиційні джерела для фінансування інновацій.
Краудфандинг	Можливість залучення коштів через онлайн-платформи та краудфандингові проекти для впровадження конкретних інноваційних ідей у будівництві.

Адаптація персоналу до інновацій — важливий процес, який дозволяє працівникам успішно впроваджувати та використовувати нові технології та підходи у своїй роботі. Забезпечення успішної адаптації персоналу до інновацій на підприємстві вимагає уваги до освіти, комунікації, підтримки та залучення працівників до процесу змін [30].

Адаптація персоналу до інновацій є важливою для успішного впровадження нових технологій, методів та процесів на підприємстві. Щоб використовувати нові технології чи методи ефективно, персонал повинен бути готовий до їх використання. Адаптовані працівники зможуть швидше і краще засвоїти нові знання і використовувати їх у практичній діяльності. Особи, які адаптовані до інновацій, можуть ефективніше використовувати нові методи та технології, що призводить до підвищення продуктивності та якості роботи.

Відповідно адаптовані до нововведень команди можуть швидше реагувати на зміни в оточенні та ринку, що дозволяє підприємству зберігати свою конкурентоспроможність. Адаптовані працівники, які відчують себе підготовленими до впровадження нововведень, зазвичай більш зацікавлені у власному розвитку та сприймають інновації позитивно [29]. Підготовлений персонал менше опірний до змін, оскільки вони відчують себе впевненими у своїх знаннях та навичках. Персонал, який постійно адаптується до нововведень, може швидше реагувати на технологічні зміни та розвиток ринку.

Отже, адаптація персоналу до інновацій у підприємстві має значний вплив на успішність впровадження нововведень, конкурентоспроможність та загальний успіх підприємства.

Невизначеність результатів нововведень є ще однією проблемою. Іноді ефективність нових технологій може бути неочевидною на початкових етапах, що призводить до недовіри до їх впровадження. Для подолання цих викликів необхідно сприяти співпраці між галузевими учасниками, забезпечити підтримку від уряду за допомогою фінансових стимулів та створення сприятливого регулятивного середовища. Також важливо акцентувати увагу на розвитку нових технологій та інфраструктури для сприяння інноваціям у будівельній галузі. Активізація цих заходів може сприяти швидшому та ефективнішому впровадженню інновацій та сприяти подальшому розвитку будівельного сектору [20].

Висновки за розділом 2

У сучасній будівельній галузі спостерігається неперервний розвиток, спричинений впровадженням новітніх технологій та інновацій. Ці тенденції диктують напрямки ефективного використання ресурсів, підвищують якість та

швидкість виконання будівельних робіт, а також створюють екологічно безпечні і стійкі споруди.

Перспективи інновацій у будівництві пов'язані з продовженням розвитку штучного інтелекту, впровадженням модульного будівництва, зеленим будівництвом та використанням екологічно чистих матеріалів. Ці перспективи покликані змінити вектор розвитку галузі, забезпечуючи більш ефективні, економічні та стійкі рішення у будівництві.

Зростаючий інтерес до інновацій у будівництві підкреслює важливість постійної адаптації до новітніх технологій, сприяючи вдосконаленню якості життя та створенню сталого та ефективного середовища для майбутніх поколінь.

Сучасні тенденції у будівництві спрямовані на використання інноваційних технологій та методів, які перетворюють галузь і роблять її більш ефективною та стійкою. Зростання використання штучного інтелекту, модульне будівництво, екологічні ініціативи та інші нововведення визначають майбутнє цієї галузі. Перспективи інновацій у будівництві обіцяють революцію в процесах будівництва, зростання ефективності та покращання якості життя. Шлях до успішного майбутнього полягає в розвитку та адаптації до цих технологічних та організаційних змін.

Професійна спроможність адаптуватися до змін та інновацій стане ключовим елементом успішного розвитку будівельної галузі. Шлях до ефективного впровадження інновацій у будівництво потребує спільних зусиль бізнесу, влади та інших зацікавлених сторін. Залучення фінансових ресурсів, підвищення кваліфікації персоналу та створення сприятливої екосистеми для інновацій сприятиме стабільному зростанню та розвитку будівельної індустрії у майбутньому.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Впровадження ефективних інформаційних систем в розвиток суб'єкта підприємницької діяльності

Будівельна галузь виступає однією з ключових галузей народного господарства, яка суттєво впливає на ефективність функціонування всієї економічної системи країни. Її важливість полягає у тому, що будівельна сфера, можливо, більше за будь-яку іншу, забезпечує значну кількість робочих місць та споживає продукцію багатьох інших галузей економіки. Отже, для досягнення успіху у цій сфері, будівельному підприємству необхідно мати добре налагоджену організаційну структуру.

Дана тема має значення в сучасний час, оскільки удосконалення організаційної структури будівельних підприємств є необхідною умовою для забезпечення ефективної діяльності в цій сфері. У контексті сучасних ринкових тенденцій в Україні, які визначаються новою системою господарських зв'язків та механізмів конкурентних відносин, одним із актуальних завдань для підприємств є пристосування до умов невизначеності шляхом оптимізації організаційної структури будівельних підприємств. В нових умовах виділяються основні тенденції та концепції, які висувають нові вимоги до організаційної структури будівельних підприємств, зокрема, підкреслюють значущість покращення системи управління в цілому та організаційної структури зокрема, як одного з найважливіших її компонентів [7].

Сучасний стан та перспективи розвитку будівництва в Україні у нерозривному зв'язку з удосконаленням організаційної структури будівельного підприємства виступають основним напрямом наукових пошуків багатьох науковців, серед яких: Соколов Г. К., Калетнік Г. М., Скала Г. Ф. ,

Александрова Н. О., Бондар Н. М., Кравченко В. Н., Удовенко О. М., Петренко С. А., Поповиченко І. В., Шевель Л. В та ін. Проте наявні в економічній літературі публікації з досліджуваної теми стосуються здебільшого огляду та окреслення загальної проблематики розвитку будівництва в Україні. Потребують більш детального вивчення та оцінки конкретні методи та засоби вдосконалення організаційної структури будівельного підприємства, використання яких спроможне активізувати розвиток будівництва в Україні [9].

Так, А. Є. Чорноморець зазначає, що «під будівництвом розуміється процес будівельно-монтажних робіт, будівельне виробництво у власному, вузькому, смислі слова. Воно є складовою частиною, стрижнем більш широкої сфери діяльності, що визначається поняттям «капітальне будівництво», яке охоплює і проектно-пошукові роботи, і багатоманітні функції замовника, в тому числі забезпечення будівництва капітальними вкладеннями, і будівельну індустрію, що становить виробничу основу і матеріально-технічну базу будівельного виробництва» [33]. У працях О. М. Абрамовича категорія «капітальне будівництво» також має ширший зміст, ніж категорія «будівництво» [1].

Більшість науковців визначає капітальне будівництво перш за все як діяльність. Так, М. І. Брагінський до капітального будівництва відносить діяльність, спрямовану на зведення, реконструкцію і капітальний ремонт підприємств, будівель і споруд [5]. В той же час варто звернути увагу на дослідження відомого радянського правознавця І. Л. Брауде, який зазначав, що капітальне будівництво є категорією техніко-економічною, тому правового поняття «капітальне будівництво» немає і бути не може [6].

Так, будівництво – це діяльність, спрямована на спорудження будинків та споруд (мостів, доріг, аеродромів, інженерних мереж, малих архітектурних форм, гаражів, а також інших об'єктів інфраструктури). Будівництво – це галузь національної економіки, що створює основні фонди (виробничі та невикористані) для національного виробництва.

ТОВ «Інвестиційна Група Архі-Буд» – це будівельна компанія, що спеціалізується на широкому спектрі будівельних послуг та проектуванні. Компанія має значний досвід у сфері будівництва, а також впровадження інноваційних технологій в будівельну сферу. «Інвестиційна Група Архі-Буд» забезпечує високий рівень професіоналізму та якості у всіх аспектах своєї діяльності, що сприяє задоволенню потреб і очікувань своїх клієнтів.

Компанія зосереджена на забезпеченні інноваційних технологій у своїх будівельних проектах, зокрема, використанні енергоефективних рішень, сталого будівництва та впровадженні новітніх інженерних рішень. Крім того, «Інвестиційна Група Архі-Буд» володіє висококваліфікованим персоналом, який постійно вдосконалює свої знання та навички, щоб відповідати вимогам сучасного будівництва [27].

Метою компанії є створення надійного та стійкого будівельного середовища, яке відповідає сучасним вимогам екологічної сталості та енергоефективності. «Інвестиційна Група Архі-Буд» прагне досягти високої якості своїх проектів та задоволення потреб своїх клієнтів через поєднання інноваційних підходів та професіоналізму в усіх сферах своєї діяльності.

«Інвестиційна Група Архі-Буд» виступає важливим учасником у будівельній галузі, здійснюючи успішні проекти у сфері житлового будівництва, комерційної нерухомості та інфраструктурних об'єктів. Компанія зосереджена на використанні передових технологій та інновацій у будівництві, що сприяє якісному та енергоефективному розвитку проектів і відповідає вимогам сталого розвитку. «Інвестиційна Група Архі-Буд» має стійку репутацію у сфері будівництва та розвитку міських територій, що сприяє підвищенню якості життя та створенню комфортного середовища для мешканців.

Впровадження ефективних інформаційних систем на підприємстві - це процес інтеграції технологічних рішень і програмного забезпечення для оптимізації, автоматизації та поліпшення управління різними бізнес-процесами. Це включає в себе впровадження програмних продуктів, які

дозволяють ефективно керувати даними, спрощувати бізнес-процеси, підвищувати продуктивність працівників і забезпечувати адекватний захист інформації. Метою таких систем є поліпшення комунікації, збільшення швидкості обробки даних, підвищення точності прогнозування та вдосконалення процесів прийняття рішень на підприємстві.

Впровадження ефективних інформаційних систем на підприємстві є ключовим етапом в удосконаленні бізнес-процесів та забезпеченні конкурентоспроможності. Це включає в собі впровадження комплексу програмних продуктів та технологічних рішень, які сприяють автоматизації та оптимізації різноманітних аспектів діяльності підприємства [25].

Впровадження ефективних інформаційних систем дозволяє значно підвищити швидкість обробки даних, покращити взаємодію між підрозділами та забезпечити більш точне прогнозування та прийняття стратегічних рішень. Крім того, це сприяє підвищенню продуктивності працівників та зниженню витрат на управління.

Успішне впровадження ефективних інформаційних систем вимагає ретельного аналізу потреб підприємства, правильного вибору програмного забезпечення, адекватного навчання персоналу та ефективного контролю за впровадженням. Додатково, важливо забезпечити надійний кіберзахист для збереження конфіденційної інформації та уникнення можливих кібератак.

В цілому, впровадження ефективних інформаційних систем є стратегічним кроком для підприємства, що допомагає забезпечити його стабільний розвиток, адаптацію до змін у сучасному бізнес-середовищі та підвищення конкурентоспроможності на ринку [22].

Впровадження ефективних інформаційних систем на будівельному підприємстві вважається важливим етапом в оптимізації ділових процесів та підвищенні продуктивності. Це дозволяє підприємствам в будівельній галузі ефективно керувати проектами, витратами, виконанням робіт та контролювати терміни виконання.

На даній (рис. 3.1 [27]) схемі наведено впровадження ефективних інформаційних систем у розвиток підприємства.

Рис. 3.1. Схема впровадження ефективних інформаційних систем

Впровадження ефективних інформаційних систем на будівельному підприємстві включає в себе використання спеціалізованого програмного забезпечення для управління проектами, контролю запасів, моніторингу витрат та планування виробництва. Це сприяє покращенню планування

ресурсів, зменшенню витрат, підвищенню якості та ефективності робіт, а також підвищенню конкурентоспроможності.

Окрім того, впровадження ефективних інформаційних систем на будівельних підприємствах допомагає удосконалити процеси спілкування зі замовниками та підприємствами-підрядниками, сприяючи більш ефективній координації та плануванню проектів. Це також сприяє підвищенню рівня безпеки на будівельних майданчиках і забезпечує вчасну та точну облікову звітність.

Впровадження ефективних інформаційних систем на будівельному підприємстві може включати в себе застосування різноманітних програм та технологій, які спрямовані на оптимізацію та автоматизацію різних процесів. Деякі приклади ефективних інформаційних систем, які успішно впроваджуються на будівельних підприємствах, включають [26]:

1. Системи управління проектами (Project Management Systems): наприклад, програмне забезпечення, яке дозволяє планувати, керувати та контролювати виконання будівельних проектів, включаючи керування ресурсами, графіками робіт, фінансами та звітністю.

2. Системи автоматизації будівельного обліку (Construction Accounting Software): ці системи допомагають вести облік витрат, оплату підрядників, управління бюджетами проектів та фінансову звітність.

3. Системи управління взаємодією з клієнтами (Customer Relationship Management Systems): вони допомагають відстежувати комунікацію зі замовниками, обробляти запити та замовлення, а також підтримувати взаємодію з потенційними та поточними клієнтами.

4. Системи моніторингу та безпеки на будівельному майданчику: ці системи включають в себе відеоспостереження, системи контролю доступу та інші технології, які забезпечують безпеку працівників і майна на будівництві.

5. Системи управління ресурсами підприємства (Enterprise Resource Planning Systems): вони дозволяють ефективно управляти ресурсами,

включаючи матеріали, обладнання та фінанси, що дозволяє зменшити затрати та підвищити продуктивність.

Ці інформаційні системи допомагають підприємствам в будівельній галузі ефективно керувати процесами та забезпечують більш точне планування та виконання проектів.

В цілому, впровадження ефективних інформаційних систем на будівельних підприємствах виявляється вирішальним чинником для підвищення продуктивності, ефективності та конкурентоспроможності в галузі будівництва.

3.2. Вдосконалення системи контролю якості та виробничого процесу суб'єкта підприємницької діяльності

Вдосконалення системи контролю якості та виробничого процесу є критичним для забезпечення високої якості продукції та задоволення вимог споживачів. Це включає в собі ряд стратегій та методів, спрямованих на оптимізацію процесів виробництва та забезпечення високої якості продукції [2].

Використання системи контролю якості дарує підприємствам певні переваги, а також знижує витрати та ризики, що є критично важливим як для компанії, так і для споживача. При застосуванні сучасних технологій і маючи висококваліфікований персонал, стабільність якості всіх продуктів або послуг, що виробляються, підвищується. Ця система стає додатковим гарантом якості для замовників, багато з яких перевіряють систему якості у своїх постачальників, результати чого можуть суттєво вплинути на укладання угод або контрактів. Але завдання забезпечення високої якості є складним завданням для менеджерів, відповідальних за всі внутрішні процеси організації.

На підприємстві, система управління якістю має за мету в першу чергу забезпечення конкурентоспроможності організації, тобто здатності розширювати та утримувати позиції на ринках збуту. Конкурентами є компанії, що пропонують схожі товари або послуги на тих самих ринках. Змагання між цими конкурентами відбувається за увагу споживачів, за частку на ринку, а також за максимізацію прибутку. Однак, сучасне зовнішнє середовище є нестабільним, тому сучасні підприємства вважають доцільним співпрацювати з конкурентами, оскільки це дозволяє організаціям адаптуватися до змін у середовищі та досягати запланованих цілей [20].

Діяльність підприємства ґрунтується на виробничих процесах, які включають у себе людей, засоби праці, предмети праці та природу. Головною метою в організації виробництва є ефективне об'єднання цих елементів у єдиний виробничий процес, спрямований на виробництво продукції для задоволення потреб суспільства. Таким чином, вивчення основ організації виробничого процесу є важливою складовою розвитку економічного мислення молодого спеціаліста.

Організація виробництва та ефективне управління ним є найважливішими факторами для прискорення науково-технічного прогресу. Ці заходи сприяють оптимальному використанню праці, матеріальних ресурсів та фінансових засобів підприємства, зниженню собівартості та підвищенню якості продукції, збільшенню продуктивності праці та ефективності виробництва, значному скороченню часу циклу «дослідження - проектування - виробництво – реалізація» та прискоренню темпів відновлення продукції та технічного розвитку виробництва [17].

Виробничий процес означає сукупність дій людей, використання засобів праці та ресурсів природи для перетворення сировини або матеріалів у готовий продукт. На рис. 3.2. зображено етапність процесу управління якістю на підприємстві[10].

Рис. 3.2. Етапність процесу управління якістю на підприємстві

Вдосконалення системи контролю якості та виробничого процесу на будівельному підприємстві має вирішальне значення для забезпечення високої якості будівельних робіт та вироблених матеріалів. Для досягнення цієї мети, підприємства можуть впроваджувати такі стратегії та методи [29]:

Використання стандартів якості в будівельній галузі, які враховують специфіку будівельних матеріалів та конструкцій, що дозволяє забезпечити відповідність будівельних робіт вимогам стандартів.

Впровадження системи контролю та моніторингу якості будівельних матеріалів, що включає в себе перевірку якості початкових матеріалів, їх зберігання та використання на будівельному майданчику.

Використання сучасних технологій у будівельному виробництві, таких як 3D-моделювання та BIM (Building Information Modeling), для вдосконалення процесів планування та контролю якості під час будівництва.

Впровадження системи постійного контролю та аудиту якості будівельних робіт, що дозволяє вчасно виявляти та виправляти можливі дефекти та недоліки у виконанні робіт.

Підвищення кваліфікації персоналу через проведення навчальних програм з питань якості та безпеки на будівельному майданчику, що сприяє покращенню свідомості та уваги до деталей у процесі будівництва.

Ці практики допомагають будівельним підприємствам вдосконалювати свою систему контролю якості та виробничого процесу, забезпечуючи високу якість будівельних робіт та вироблених матеріалів.

Вдосконалення системи контролю якості та виробничого процесу на будівельному підприємстві є критично важливим для забезпечення якості будівельних робіт та ефективного управління проектами [10].

Покращення системи контролю якості дозволяє підприємствам забезпечити високу якість будівельних робіт, використовуючи стандарти та методи, які гарантують дотримання норм і вимог у будівельній галузі. Ефективне вдосконалення виробничого процесу допомагає підвищити продуктивність робочої сили, знизити витрати на будівельні матеріали та забезпечити дотримання графіків будівництва, що сприяє своєчасному завершенню проектів.

Впровадження новітніх технологій у будівельній галузі дозволяє підприємствам забезпечити використання передових методів будівництва, що сприяє підвищенню якості робіт та забезпеченню безпеки на робочому місці. Освіта та навчання персоналу щодо новітніх стандартів і технологій допомагають підприємствам підтримувати високий рівень кваліфікації своїх співробітників, що впливає на ефективність та якість будівельних процесів [23].

Систематичний контроль якості та виробничого процесу дозволяє будівельним підприємствам виявляти та усувати можливі проблеми на ранніх етапах, що сприяє запобіганню виникненню серйозних помилок та забезпеченню високої якості будівельних робіт.

Будівельні фірми в сучасному господарському середовищі знаходяться під тиском постійних змін умов ринку та регулятивного середовища. Для забезпечення своєї конкурентоспроможності та стійкого розвитку вони мають вживати ряд організаційних заходів, які спрямовані на ефективне управління та оптимізацію виробничих процесів.

Будівельні підприємства грають важливу роль у сучасному господарському середовищі, забезпечуючи розвиток інфраструктури та задоволення потреб населення у житлових та комерційних приміщеннях. Однак, для ефективної діяльності на цьому конкурентному ринку, вони повинні дотримуватися загальних положень та впроваджувати організаційні заходи, які дозволяють забезпечити високу якість послуг та зберегти конкурентні переваги.

Будівельна індустрія відіграє ключову роль у сучасному господарському розвитку, забезпечуючи створення житлових та комерційних об'єктів, інфраструктури та інших важливих споруд. Загальні положення та організаційні заходи є важливими елементами успішної діяльності будівельних фірм. Їх впровадження допомагає забезпечити ефективне функціонування, високу якість робіт та збереження конкурентних переваг на ринку будівельних послуг [20].

Організаційні заходи в будівельному підприємстві включають широкий спектр дій, спрямованих на ефективне управління та забезпечення успішного виконання будівельних проєктів. Деякі з найважливіших організаційних заходів включають [19]:

Створення ефективної структури управління: це передбачає визначення чітких ролей та відповідальності кожного працівника, а також встановлення ефективних комунікаційних каналів між різними підрозділами.

Управління проєктами: ефективне планування, контроль термінів виконання робіт, бюджетування та вирішення можливих проблем в процесі будівництва є важливими компонентами організаційних заходів будівельних підприємств.

Контроль якості: встановлення системи контролю якості, що включає перевірку відповідності будівельних матеріалів стандартам якості, а також відповідність будівельних робіт проектній документації.

Управління ресурсами: ефективне використання ресурсів, таких як робоча сила, матеріали та обладнання, є важливим елементом ефективного управління будівельними проектами.

Впровадження інноваційних технологій: застосування передових будівельних технологій та матеріалів допомагає підвищити продуктивність, знизити витрати та покращити якість будівництва.

Забезпечення безпеки: розробка та впровадження політики з охорони праці та безпеки на будівельному майданчику є важливим аспектом організаційних заходів, спрямованих на запобігання нещасних випадків на робочому місці.

Стале будівництво: врахування екологічних та сталого розвитку принципів у будівництві допомагає зменшити вплив будівництва на довкілля та сприяє створенню більш ефективних та енергоефективних будівель.

Управління ризиками: розробка стратегій мінімізації ризиків, пов'язаних з фінансовими, природними та технічними факторами, допомагає забезпечити стабільність та успішність будівельних проектів.

Співпраця зі зацікавленими сторонами: встановлення конструктивного спілкування та партнерства зі замовниками, державними органами, громадськістю та іншими зацікавленими сторонами дозволяє забезпечити взаємовигідні умови співпраці та розвитку підприємства.

Ці організаційні заходи є ключовими для успішного функціонування будівельних підприємств та досягнення їх стратегічних цілей.

Загальні положення будівельних фірм включають низку фундаментальних принципів, які визначають їх функціонування та взаємодію зі стейкхолдерами. Деякі з таких положень включають:

Виконання нормативних вимог: будівельні фірми повинні дотримуватись всіх необхідних нормативів та правил, які регулюють

будівельну діяльність, включаючи будівельні стандарти, екологічні норми, правила охорони праці та інші [31].

Якість та безпека: фірми повинні прагнути до досягнення високої якості усіх будівельних проектів та забезпечення безпеки працівників та мешканців під час будівництва та після його завершення.

Інновації та технологічний прогрес: впровадження передових технологій та інновацій в будівельний процес дозволяє фірмам покращувати ефективність будівництва, знижувати витрати та підвищувати якість продукції.

Сталість та екологічна відповідальність: збереження природних ресурсів, використання екологічно чистих матеріалів та процесів будівництва допомагає забезпечити стале розвиток та збереження навколишнього середовища.

Ефективне управління проектами: успішне планування, керування термінами виконання робіт, а також врахування фінансових та ресурсних обмежень є ключовими аспектами ефективного управління будівельними проектами.

Співпраця з клієнтами: взаємовигідне співробітництво з замовниками, врахування їх потреб та бажань, а також забезпечення високої якості обслуговування сприяє підвищенню рівня задоволеності клієнтів.

Кадровий потенціал: залучення та утримання висококваліфікованих фахівців, а також надання їм можливостей для професійного розвитку та підвищення кваліфікації дозволяє підприємствам будувати сильну та компетентну робочу силу.

Дотримання етичних норм: збереження чесності та відкритості у всіх взаємовідносинах з партнерами, клієнтами, постачальниками та співробітниками є основою довгострокових партнерських відносин та довіри.

Ці загальні положення є важливими для будь-якої будівельної фірми, оскільки вони визначають основні принципи, які допомагають забезпечити успішне та ефективне функціонування підприємства.

На підставі аналізу загальних положень та організаційних заходів будівельних фірм можна зробити декілька висновків.

Дотримання будівельними фірмами нормативів і стандартів важливо для забезпечення безпеки та якості побудованих об'єктів. Врахування екологічних норм та використання екологічно чистих матеріалів сприяє сталому розвитку та довгостроковому успіху. Впровадження передових технологій та інновацій дозволяє фірмам покращувати ефективність робіт, знижувати витрати та підвищувати якість будівництва. Постійне вдосконалення процесів є ключовим для зміцнення конкурентоспроможності [14].

Планування та керування проектами з урахуванням термінів, фінансових обмежень та ресурсів є важливими елементами успішного будівництва. Дотримання графіків і бюджетів допомагає уникнути затримок та перевитрат. : Взаємодія з клієнтами, постачальниками та іншими зацікавленими сторонами визначає успіх будівельної фірми. Врахування потреб клієнтів та забезпечення високої якості обслуговування підвищує рівень їхньої задоволеності.

Наявність висококваліфікованих фахівців і надання їм можливостей для професійного зростання є важливими факторами для забезпечення якісного виконання будівельних робіт. Виконання робіт з високою моральністю, чесністю та відкритістю у всіх взаємовідносинах допомагає будувати довгострокові стосунки з партнерами та клієнтами.

Загальні положення та організаційні заходи, враховані будівельними фірмами, є важливими для підтримання високих стандартів, досягнення ефективності та забезпечення сталого розвитку у галузі будівництва.

Техніко-економічні показники – система вимірів, що характеризує матеріально-виробничу базу підприємства і комплексне використання ресурсів. Техніко-економічні показники застосовуються для планування й аналізу організації виробництва і праці, рівня техніки, якості продукції, використання основних і оборотних фондів, трудових ресурсів; є основою під час розробки техпромфінплану підприємства, встановлення прогресивних техніко-економічних норм і нормативів. Є показники загальні (єдині) для всіх підприємств і галузей і специфічні, що відображають особливості окремих галузей [2].

Техніко-економічні показники в будівельній галузі є критично важливими, оскільки вони визначають ефективність та продуктивність діяльності фірми. Техніко-економічні показники допомагають оцінити ефективність використання матеріалів, робочої сили та обладнання, що дозволяє підвищити продуктивність та знизити витрати. Оцінка прибутковості проектів: допомагають визначити прибутковість будівельних проектів, оцінюючи відношення витрат до доходів та допомагаючи компанії здійснювати обґрунтовані фінансові рішення.

Використання техніко-економічних показників дозволяє планувати та прогнозувати результати будівельних проектів, що є важливим для формування стратегії розвитку фірми. Контроль якості допомагає визначити якість виконаних робіт та дотримання стандартів безпеки, що є ключовим для забезпечення надійності та довговічності будівельних об'єктів [35].

Аналіз техніко-економічних показників дозволяє ідентифікувати можливі ризики та визначити стратегії для їх зниження, що допомагає забезпечити стабільність та надійність діяльності компанії. Високі техніко-економічні показники дозволяють фірмі стати більш конкурентоспроможною, що дозволяє їй зберігати та зміцнювати свої позиції на ринку.

Усі ці фактори підкреслюють важливість вивчення та аналізу техніко-економічних показників для ефективного управління будівельною фірмою та досягнення успіху в цій галузі.

Висновок за розділом 3

Процес розвитку залежить від зовнішніх та внутрішніх факторів, при цьому система повинна постійно працювати, щоб забезпечити умови свого існування. Фактори зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства взаємодіють і формують об'єктивні умови його розвитку. Вплив на розвиток підприємств будівельної галузі здійснюють групи факторів макросередовища,

таких як політичні, екологічні, соціокультурні, демографічні, макроекономічні, науково-технічні.

Удосконалення бізнес-процесів на будівельному підприємстві є ключовим чинником для підвищення ефективності, забезпечення якості будівельних робіт та підвищення конкурентоспроможності на ринку. В процесі аналізу та удосконалення бізнес-процесів будівельного підприємства було виявлено декілька ключових аспектів, які варто враховувати:

Впровадження ефективних інформаційних систем допомагає оптимізувати внутрішні процеси, забезпечує ефективну комунікацію та сприяє кращому управлінню ресурсами. Посилення контролю якості на кожному етапі будівельного процесу гарантує високу якість продукції, що сприяє підвищенню довіри клієнтів та позитивному сприйняттю бренду.

Вдосконалення системи управління проектами дозволяє краще планувати, координувати та контролювати всі етапи будівельних процесів, забезпечуючи своєчасне виконання та досягнення запланованих цілей. Навчання та розвиток персоналу є важливим аспектом удосконалення бізнес-процесів, оскільки висококваліфіковані та мотивовані співробітники є ключовим ресурсом для досягнення успіху.

Застосування передових технологій та інновацій у будівельному процесі сприяє підвищенню продуктивності та ефективності, що в свою чергу підвищує конкурентоспроможність підприємства на ринку. Удосконалення бізнес-процесів на будівельному підприємстві є важливим завданням для забезпечення успішної діяльності та досягнення бізнес-цілей. Це сприяє зниженню витрат та підвищенню якості підприємства на ринку будівництва.

Загальний успіх будівельних підприємств залежить від їхньої здатності впроваджувати інновації, підтримувати високу якість робіт та ефективно управляти проектами, що дозволяє досягти конкурентних переваг на ринку.

ВИСНОВКИ

Інноваційне підприємництво виявляється ключовим чинником, що визначає здатність підприємства адаптуватися до змін та створювати конкурентні переваги. Розглядаючи різні аспекти інновацій, від продуктових та процесних до організаційних та соціальних, стає очевидним, що вони взаємодіють і створюють комплексну систему, яка визначає відповідь підприємства на виклики ринку.

Інновації сприяють створенню унікальних продуктів чи послуг, що виокремлюють підприємство серед конкурентів. Здатність задовольняти змінні потреби споживачів та перевершувати їх очікування через інновації надає підприємству конкурентні переваги, необхідні для довгострокового успіху.

У сучасній будівельній галузі спостерігається неперервний розвиток, спричинений впровадженням новітніх технологій та інновацій. Ці тенденції диктують напрямки ефективного використання ресурсів, підвищують якість та швидкість виконання будівельних робіт, а також створюють екологічно безпечні і стійкі споруди.

На сьогоднішній день для підприємств будівельної галузі актуальним є впровадження новітніх технологій у будівельні процеси, підвищення ефективності управління проектами, забезпечення високої якості та безпеки робіт, оптимізація вартості проектів та збереження конкурентоспроможності на ринку. Також важливим є вдосконалення систем контролю якості та виробничих процесів, адаптація до екологічних стандартів та забезпечення сталого розвитку у галузі будівництва. Додатково, розвиток персоналу та залучення висококваліфікованих фахівців також є ключовими факторами успіху для підприємств будівельної галузі.

Перспективи інновацій у будівництві пов'язані з продовженням розвитку штучного інтелекту, впровадженням модульного будівництва, зеленим будівництвом та використанням екологічно чистих матеріалів. Ці перспективи

покликані змінити вектор розвитку галузі, забезпечуючи більш ефективні, економічні та стійкі рішення у будівництві.

Сучасні тенденції у будівництві спрямовані на використання інноваційних технологій та методів, які перетворюють галузь і роблять її більш ефективною та стійкою. Зростання використання штучного інтелекту, модульне будівництво, екологічні ініціативи та інші нововведення визначають майбутнє цієї галузі. Однак, впровадження цих інновацій постає перед викликами, такими як потреба в стандартизації, відсутність єдиної системи та витрати на впровадження. Незважаючи на це, перспективи інновацій у будівництві обіцяють революцію в процесах будівництва, зростання ефективності та покращання якості життя. Шлях до успішного майбутнього полягає в розвитку та адаптації до цих технологічних та організаційних змін.

Застосування передових технологій та інновацій у будівельному процесі сприяє підвищенню продуктивності та ефективності, що в свою чергу підвищує конкурентоспроможність підприємства на ринку. Удосконалення бізнес-процесів на будівельному підприємстві є важливим завданням для забезпечення успішної діяльності та досягнення бізнес-цілей. Це сприяє зниженню витрат та підвищенню якості підприємства на ринку будівництва.

Загальний успіх будівельних підприємств залежить від їхньої здатності впроваджувати інновації, підтримувати високу якість робіт та ефективно управляти проектами, що дозволяє досягти конкурентних переваг на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бестужева С. В. Умови функціонування національних інноваційних систем країн ЄС: досвід для України / С. В. Бестужева, В. О. Козуб // зб. наук. праць за матеріалами II міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 10 квіт. 2020 р. «Управління проектами, ефективне використання результатів наукових досліджень та об'єктів інтелектуальної власності». – Дніпро : Східноукр. ін-т економіки та управління, 2020. – С. 333-337.
2. Боярська М. О. Роль інноваційного управління у розвитку підприємства / М. О. Боярська / матер. Міжнар. наук.- практ. конф.: «Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика», м. Харків, 24 – 25 березня, 2016 р.– Харків : «НТМТ», 2016. – С. 36-39.
3. Бутенко Д. С. Оцінка результативності інноваційної діяльності підприємства [Електронний ресурс]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Бутенко Д. С. ; Харківський національний економічний університет. Харків, 2012. – 20 с.
4. Бутенко Д. С. Роль та значення мотивації в підприємницькій діяльності / Д. С. Бутенко // Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 3-4 берез. 2020 р. – 2020. – С. 29-30.
5. Велика О. Ю. Основні види та організаційні форми підприємств в Україні [Електронний ресурс] / О. Ю. Велика // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Електронне наукове фахове видання. – 2018. – Вип. 3 (14). – Режим доступу: <http://easterneurope-ebm.in.ua>.
6. Вовк В. В. Інноваційний розвиток виробничого потенціалу підприємства як засіб підвищення його конкурентоспроможності / В. В. Вовк // Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум–2012» : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 5-7 грудня 2012 р. – Харків : НТУ «ХПІ», 2012. – С. 137-139.

7. Войченко Р. А. Управління якістю продукції підприємства як умова підвищення його конкурентоспроможності / Р. А. Войченко // Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти: матер. Всеукр наук-практ. конф. докторантів, молодих учених та студентів, м. Харків, 28 квітня 2017 року. – Харків : ФОП Панов А. М., 2017. – С. 465-469.

8. Гаврик А. А. Стратегічне значення фінансових інновацій на підприємстві / А. А. Гаврик, Т. Ю. Назарова // Теоретичні та практичні дослідження молодих вчених : зб. тез доп. 16-ї Міжнар. наук.-практ. конф. магістрантів та аспірантів, 14-16 грудня 2022 р. – Харків : НТУ «ХП», 2022. – С. 254-261.

9. Доброскок Ю. Б. Виробничі інноваційні технології та їх роль у сучасній міжнародній економіці / Ю. Б. Доброскок, Л. В. Михайлова // Бізнес-інформ: наук. журнал. – Харків : ХНЕУ, 2017. – №12. – С. 43-47.

10. Економіка і організація виробництва [Електронний ресурс] / С. М. Савченко, А. Д. Кухарук, Н. Ю. Тимошенко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 2,13 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 93 с.

11. Забезпечення інноваційного розвитку промисловості України [Електронний ресурс] : монографія / Ю. З. Драчук, К. О. Копішинська, Я. О. Колешня, Я. І. Кологривов, К. О. Кузнєцова ; КПІ ім. Ігоря Сікорського ; за заг. наук. ред. В. В. Дергачової. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 234 с.

12. Зарицька О. І. Оцінка фінансової стійкості підприємства як умова його інноваційного розвитку / О. І. Зарицька // Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів, 22 квітня 2016 року. – Харків : Вид-во «НТМТ», 2016. – С. 521-526.

13. Іпполітова І. Я. Проблеми та необхідні умови розвитку інноваційного підприємництва в Україні / І. Я. Іпполітова, Г. О. Селєзньова //

Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця : матер. Міжнар. науково-практ. конф., 30-31 лист. 2020 р. : тези допов. – Харків : ДІСА ПЛЮС, 2020. – С. 204-205.

14. Іпполітова І. Я. Технічне переозброєння виробництва як передумова інноваційного розвитку підприємства / І. Я. Іпполітова // Сучасні інноваційно-інвестиційні механізми розвитку національної економіки в умовах євроінтеграції : матер. VII Міжнар. науково-практ. Інтернет-конф., 29 жовт. 2020 р. : тези допов. – Полтава : Нац. ун-т «Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка», 2020. – С. 161-162.

15. Іпполітова І. Я. Умови розвитку інноваційного підприємництва в Україні / І. Я. Іпполітова // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXVIII Міжнар. науково-практ. конф., 28-30 жовт. 2020 р. : тези допов. / за ред. проф. Є. І. Сокола. – Харків: НТУ «ХП», 2020. – Ч. 3. – С. 135.

16. Іпполітова І. Я. Управління розвитком підприємства шляхом вдосконалення бізнес-процесів / І. Я. Іпполітова // STABICONsystems-2017: матер. міжн. наук.-практ. конф., 27–29 квіт. 2017 р. / . : Д. О. Смоленніков, А. А. Іскаков : тези допов. – Сумський державний університет, Суми, 2017 – С. 51-53.

17. Кібець М. М. Удосконалення організаційної структури будівельного підприємства / М. М. Кібець // Управління розвитком. – 2014. – №9. – С. 146-149.

18. Коротенко А. С. Формування ефективної системи просування продукції підприємства / А. С. Коротенко, науковий керівник К. В. Тимошенко // Сучасні аспекти та перспективні напрямки розвитку науки : зб. тез доповідей V Міжнародної студентської наукової конференції, 9 червня 2023 р. : тези допов. – Вінниця, 2023. – С. 25-27.

19. Литвиненко А. О. Розвиток міжнародного підприємництва в умовах пандемії / А. О. Литвиненко, В. О. Костинська // Актуальні питання розвитку світової економіки та міжнародного співробітництва: матер. міжнар.

наук.-практ. інтернет-конф., м. Харків, 1-28 лют. 2022 р.: тези допов. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. – С. 69-61.

20. Литвиненко А. О. Запровадження інноваційних технологій з метою розвитку суб'єкта підприємницької діяльності / А. О. Литвиненко, В. О. Костинська // Інновації для відродження: національний, регіональний, міжнародний контекст: матер. міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Запоріжжя, 12-13 жовт. 2023 рр.: тези допов. – Запоріжжя : Запорізька політехніка, 2023. – С. 214-217.

21. Ляліна Н. С. Сучасний бізнес в Україні: проблеми та перспективи розвитку / Н. С. Ляліна, Г. Л. Матвієнко-Біляєва, А. С. Панчук // Інфраструктура ринку. – 2021. – № 53. – С. 74-79.

22. Макашутіна В. О. Напрямки підвищення ефективності виробничої діяльності підприємств України / В. О. Макашутіна // Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. докторантів, молодих учених та студентів, м. Харків, 27 квітня 2018 р. – Харків : Вид-во «Лідер», 2018. – С. 257-261.

23. Малярєвський Ю. Д., Фартушняк О. В., Цибулько Д. І. Організаційно-економічне забезпечення технічного переозброєння промислових підприємств : монографія / Ю. Д. Малярєвський, О. В. Фартушняк, Д. І. Цибулько. – Харків : ФОП Александрова К. М., 2016. – 256 с.

24. Матвієнко-Біляєва Г. Л. Значення логістики в розвитку підприємницької діяльності / Г. Л. Матвієнко-Біляєва // Економічні читання: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 85-річному ювілею професора В. Й. Шияна, 19 лют. 2021 р. : тези допов. – Харків: Нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2021. – С. 364-366.

25. Матвієнко-Біляєва Г. Л. Оцінка ефективності підприємницької діяльності [Електронний ресурс] / Г. Л. Матвієнко-Біляєва // Глобальні та національні проблеми економіки : електронне наукове фахове видання /

Миколаївський нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. – 2018. – Вип. 21. – С. 327-330.

26. Основи підприємницької діяльності [Електронний ресурс] : підручник / В. М. Марченко, С. О. Тульчинська, І. В. Макалюк [та ін.] ; КПІ ім. Ігоря Сікорського / за редакцією д.е.н., проф. В. М. Марченко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 516 с.

27. Пархоменко Н. О. Особливості управління економічною безпекою будівельного підприємства [Електронний ресурс] / Н. О. Пархоменко // Ефективна економіка. – 2020. – № 5. Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7877>. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.5.61 .

28. Підприємництво, торгівля, біржі в процесі соціально-економічного розвитку [Електронний ресурс] : монографія / І. В. Гонтарева, Г. Л. Матвієнко-Біляєва, В. І. Ковальова [та ін.] ; за заг. ред. І. В. Гонтаревої. - Електрон. текстові дан. (2,70 МБ). - Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. - 155 с. : іл. - Загол. з титул. екрану. - Бібліогр.: С. 140-154.

29. Погорелова Т. О. Основні принципи інноваційної активності підприємств / Т. О. Погорелова // Результати наукових конференцій Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу НТУ «ХПІ» за 2020 рік : в 2 т. Т. 1. Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум–2020» : тр. 16-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 2-4 грудня 2020 р. Харків : Томенко Ю. І., 2020. – С. 232-234.

30. Романцов А. Г. Удосконалення ефективності управління інноваційною діяльністю на підприємстві: дипломна робота на здобуття освітнього ступеня магістра: спец. 073 «Менеджмент» / А. Г. Романцов. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021.

31. Савенко К. С. Оцінка економічної ефективності інноваційних технологій на промислових підприємствах [Електронний ресурс]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» /

К. С. Савенко ; Харківський національний економічний університет. – Харків, 2013. – 20 с.

32. Савенко К.С. Деталізація сутності та змісту інноваційних проєктів на підприємстві / К.С. Савенко // Управління розвитком. – 2013. – №2. – С. 36-38.

33. Салун М. М. Аналіз динаміки розвитку теоретичного вивчення конкурентоспроможності підприємства / М. М. Салун, Є. М. Паляничка // Бізнес-навігатор : Науково-виробничий журнал. – Херсон : Приватний вищій навч. заклад «Міжнар. ун-т бізнесу і права, 2017. – Вип. 2 (41). – С. 56-62.

34. Салун М. М. Європейський досвід оцінки конкурентоспроможності підприємства / М. М. Салун, Є. М. Паляничка // Сучасна економіка: стан та перспективи подальшого співробітництва з країнами ЄС : матер. доповідей Міжн. Наук.-практ. Конф. (м. Запоріжжя, 3 лютого). – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2017. – С. 51-54.

35. Селезньова Г. О. Оцінювання ефективності системи управління підприємством [Електронний ресурс] / Г. О. Селезньова, І. Я. Іпполітова // Ефективна економіка. – 2020. – № 3. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7711>.

36. Строкович Г. В. Особливості стратегічного управління інноваційними проєктами {Електронний ресурс} / Г. В. Строкович // Економіка та суспільство. – 2017. – № 9. – Режим доступу : <http://economyandsociety.in.ua>

37. Сучасні інформаційні технології та системи [Електронний ресурс] : монографія / Н. Г. Аксак, Л. Е. Гризун, О. В. Щербаков [та ін.] ; за заг. ред. Пономаренка В. С. — Електрон. текстові дан. (22,9 МБ). — Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. — 270 с. : іл. — Загол. з титул. екрану. — Бібліогр.: с. 263-267.

38. Сучкова К. М. Особливості документування операцій на будівельних підприємствах та шляхи його поліпшення / К. М. Сучкова // Управління розвитком. – 2014. – №14. – С. 156-159.

39. Тімонін О. М. Оцінка розвитку промислового підприємства: монографія / О. М. Тімонін, К. В. Діхтяренко. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 188 с.

40. Томах В. В. Аналіз підприємницької діяльності в умовах інноваційної економіки / В. В. Томах // «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики»: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 15-16 листопада 2018 р. Харків: ФОП Лібуркіна Л. М., 2018. – С. 255-259.

41. Трубаєва К. О. Особливості організації обліку на підприємствах будівельної галузі / К. О. Трубаєва // Управління розвитком. – 2012. – №13. – С. 58-61.

42. Фадєєв В. А. Інноваційні рішення у сучасних технологіях / В. А. Фадєєв // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я = Information technologies: science, engineering, technology, education, health : тези доп. 30-ї Міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD-2022, 19-21 жовтня 2022 р. / ред. Є. І. Сокол ; уклад. Г. В. Лісачук. – Харків : НТУ «ХПІ», 2022. – С. 614.

43. Черноіванова Г. С. Функції менеджменту та їх роль в управлінні інноваціями/ Г. С. Черноіванова, О. М. Миронова // Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця : матеріали міжнар. науково-практ. конф., 30–31 трав. 2019 р. : тези допов.– Харків : ХНЕУ ім. Семена Кузнеця, 2019. С. 14-16.

44. Явдак М. Ю. Інформаційне забезпечення планування операційної діяльності підприємства. Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики, Матеріали четвертої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 вересня 2015 р.) – Одеса : Атлант, 2015. – С. 177-178.

45. Ястремська О. М. Активізація інноваційної діяльності підприємств : монографія / О. М. Ястремська, Г. В. Демченко // Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2018. –232 с.

46. Achkasova O.V., Mazhnyk L.O. Innovations in personnel management of domestic enterprises: trends and specificity / O. V. Achkasova, L. O. Mazhnyk // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – №2. – С. 202-207.

47. Gorobynskaya M. V. Risks in the innovative activity of enterprises / M. V. Gorobynskaya // Економіка та суспільство. – 2021. – № 26. С. 45-49.

48. Hil S. E. Current problems and directions for innovation activity in Ukraine / S. E. Hil, M. V. Gorobynskaya // Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця : матеріали міжнар. науково-практ. конф., 30-31 трав. - 2019. : тези допов. – Харків, 2019. – С. 41-42.

49. Iarmosh O. Organisational innovations as a component of the firm's economic security system at the national and international levels / O. Iarmosh // Сучасні проблеми моделювання соціально-економічних систем : матер. XIV Міжн. наук.-практ. конф., 6-7 квітня 2023 р. – Мультимедійне наук. електрон. вид. Братислава – Харків, ВШЕМ – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. С. 56-59.

50. Klimenko O. Social responsibility and strategic business initiatives / O. Klimenko // Менеджмент XXI століття : глобалізаційні виклики : матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 19 трав. 2022 р.: тези допов. – Полтава : ПДАУ, 2022. – С. 280-282.

51. Lytvynenko A. Formation of international competitiveness of the region on the basis of the innovation and investment model of development in China / Alina Lytvynenko, Olena Lytvynenko / Інтернаука: фаховий міжнародний науковий журнал Серія: «Економічні науки» – Київ : Вид. дім «Інтернаука», 2021. – № 12 (01/45) / 2021. – С. 42-48.

52. Lytvynenko A. Environmental and social responsibility management in international entrepreneurship in EU countries / Alina Lytvynenko, Olena Lytvynenko, Yevheniia Sribna, Nataliia Shmatko, Liliya Kustrich, Lyudmila Parhomenko, Tetiana Neboha // E3S Web of Conferences 408, 2023, 01024 Режим доступу: https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/abs/2023/45/e3sconf_iscmee2023_01024/e3sconf_iscmee2023_01024.html.

53. Lytvynenko A. Formation of the strategy of the company in international business / Alina Lytvynenko, Olena Lytvynenko / International scientific journal «Internauka». Series: «Economic Sciences». – 2023. – № 2. Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16764658143833.pdf>.

54. Lytvynenko A. The Impact of the Covid-19 Pandemic on the Dynamics of Financial Instruments in the World Trade / A. Lytvynenko, O. Lytvynenko, I. Otenko, I. Hrabynskiy, M. Povoroznyk, D. Nikitin // WSEAS Transactions on Business and Economics [this link is disabled](#), 2022, 19, pp. 1748–1763.

55. Orlova-Kurilova O. System analysis and applied modeling of the innovative process in enterprise: theoretical and methodological aspect / O. Orlova-Kurilova, I. Kuksa, I. Safronska et al. // Current issues of science, prospects and challenges: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the II International Scientific and Theoretical Conference, June 10, 2022. – Sydney, Australia: European Scientific Platform. – Vol. 1. – P. 32-34.

56. Shumskaya H. M. Ensuring the development of the national economy as a means of effective implementation public management in Ukraine in conditions of digitization / H. M. Shumskaya, V. I. Melnyk // Актуальні питання у сучасній науці. – 2023. – № 2 (8). – С. 70-83.

57. Sigaieva T. Innovation strategy of the companys / T. Sigaieva, A. Gabrielyan // Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матер. XVII Міжн. наук.-практ. інтернет-конф., 25 лист. 2022 р. : тези допов. – Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2022. – С. 586-589.

58. Spuziak K. S. Innovative methods of motivation of personnel of service enterprises / K. S. Spuziak // Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матер. XVII Міжн. наук.-практ. інтернет-конф., 25 листопада 2022 р. : тези допов. – Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2022. – С. 618-622.

59. Ved T. Features of Ukrainian translation of modern lexical innovations in the English media discourse / T. Ved // Actual priorities of modern science,

education and practice. Proceedings of the XXI International Scientific and Practical Conference. – Paris, France, 2022. – P. 620-622.

60. Vereshchahina H. Advantages and disadvantages of using innovative risk assessment methods / H. Vereshchahina, T. Pliekhanova. // Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця: матер. V наук.-практ. конф., 26-27 лист. 2020 р. : тези допов. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – С. 190–191.

61. Vereshchahina H. Implementation of a system for assessing the risks of innovation in strategic planning of enterprise development / H. Vereshchahina, T. Pliekhanova. // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». – 2020. – № 6(38). – С. 17-23.

62. Vereshchahina H. Risk assessment of projects in the process of managing innovative development / H. Vereshchahina, T. Pliekhanova. // Marketing of innovations. Innovations in marketing. : Materials of the International Scientific Internet Conference, (December, 2020). – Bielsko-Biala: WSEH, 2020. – P. 91-92.

ДОДАТКИ

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З МЕТОЮ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

А. О. Литвиненко, к.е.н., доцент кафедри підприємництва і торгівлі
*Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця,
Харків, Україна*

В. О. Костинська, студентка 2 курсу магістратури, факультету
Міжнародної економіки та підприємництва

*Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця,
Харків, Україна*

Сучасна економіка вимагає від підприємств постійної адаптації до змінних умов і вдосконалення практик для забезпечення конкурентоспроможності та стабільності. Одним із основних інструментів досягнення цієї мети є запровадження інноваційних технологій. Інновації не тільки дозволяють підприємствам вирішувати складні завдання, але й відкривають нові ринки, підвищують ефективність та роблять підприємства більш стійкими до ризиків.

Інноваційні технології представляють собою новаторські або покращені методи, процеси, продукти або системи, які впроваджуються з метою покращення ефективності, розвитку або розв'язання конкретних завдань. Іншими словами, це застосування нових ідей, знань або підходів для досягнення позитивних змін у певній галузі або сфері діяльності.

Інноваційна діяльність є невід'ємною частиною господарської діяльності підприємства, зорієнтованого на оновлення та вдосконалення його виробничих сил і організаційно-економічних відносин. Саме за рахунок використання і комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок, випуску на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг підприємство має змогу отримання конкурентних переваг. Своєчасність та оперативність впровадження інновацій залежить безпосередньо від існуючої інноваційної політики.

Нинішній світ підприємництва надзвичайно динамічний і конкурентоспроможний. Для підприємств важливо бути адаптованими до постійних змін на ринку та використовувати інноваційні технології для досягнення конкурентних переваг.

Формування інноваційних технологій на підприємстві є складним та багатогранним процесом, який може призвести до значних позитивних результатів для підприємства. Розуміння теоретичних аспектів цього процесу є

важливим кроком у розвитку інноваційного потенціалу підприємства та його конкурентоспроможності на ринку.

Розглянемо переваги та недоліки інноваційних технологій на рис 1.

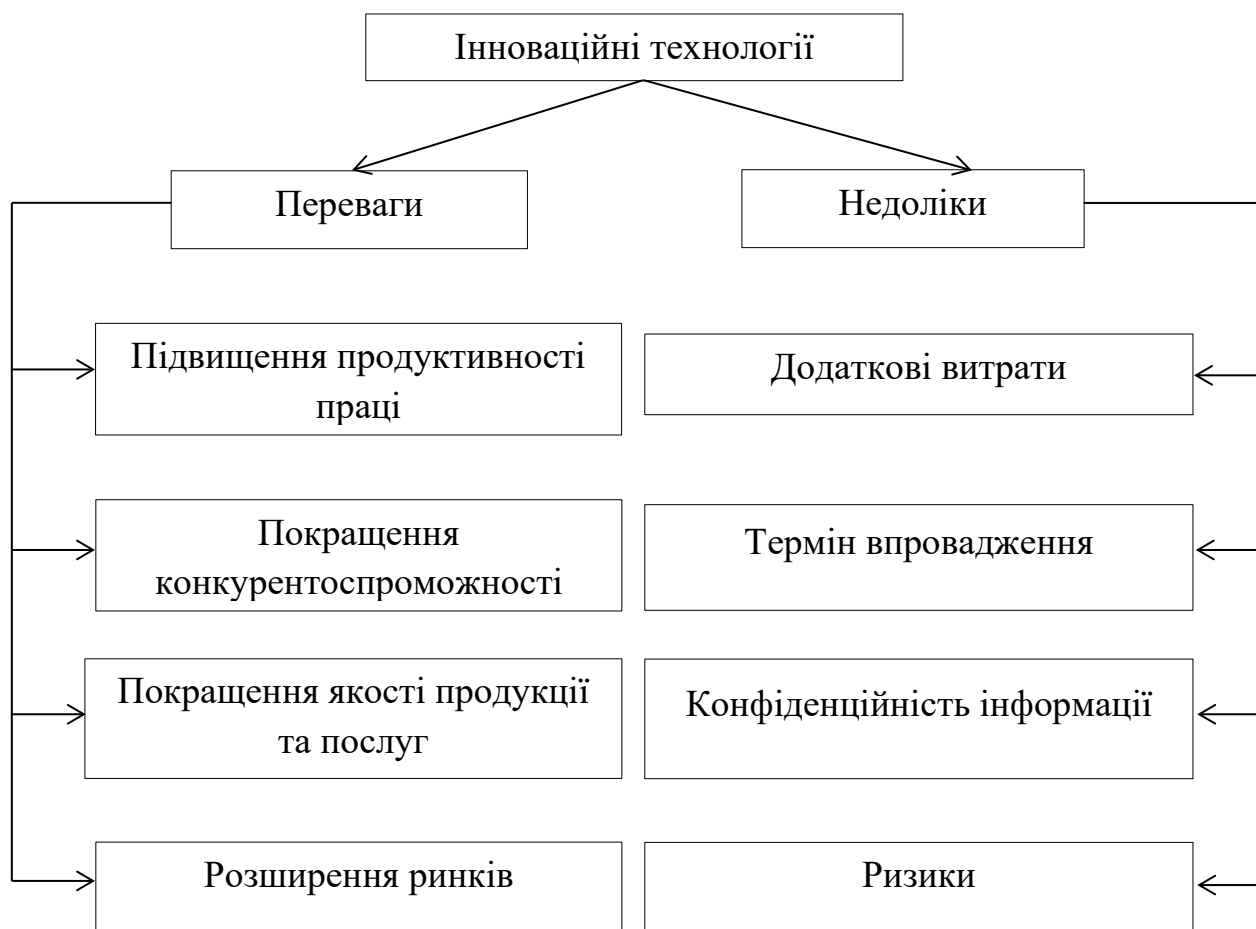

Рис. 1. Схема переваг та недоліків інноваційних технологій на підприємствах (складено за даними [1-3])

Загалом, інновації можуть мати значний позитивний вплив на економіку та суспільство, але їхнє впровадження потребує обережного планування, управління ризиками і врахування можливих негативних наслідків.

Швидкий розвиток нових технологій, його вплив на економічний розвиток України зумовлюють запровадження інновацій в усі сфери економічної діяльності, зокрема у торгівлю товарами та послугами. Інновації можуть призводити до великих змін і вимагають від підприємства гнучкості та здатності адаптуватися до нових умов. Успішне впровадження інноваційних технологій вимагає планування, ресурсів, керівництва та постійної уваги до змін у власному бізнесі та на ринку.

Однією з ключових переваг використання інноваційних технологій на підприємстві є здатність до підвищення продуктивності та ефективності. Впровадження автоматизованих процесів, застосування штучного інтелекту та

аналіз даних дозволяють оптимізувати виробничі процеси та знизити витрати. Інноваційні технології можуть розширювати горизонти для підприємства, відкриваючи нові ринки і створюючи можливості для росту.

Інноваційні технології мають великий потенціал для підприємництва, сприяючи зростанню продуктивності, розширенню ринків і підвищенню конкурентоспроможності. Проте для успішного впровадження інновацій необхідна правильна стратегія, культурні зміни і навички управління. Розвиток інноваційного підприємництва вимагає постійної уваги до нових можливостей та відкритості до змін. Інновації можуть бути великим каталізатором росту та розвитку бізнесу, але вони також вимагають уваги до деталей і вивчення нових можливостей.

Література:

1. Боярська М. О. Роль інноваційного управління у розвитку підприємства / М. О. Боярська // Матеріали міжнар. науково-практ. конф. : «Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика», м. Харків, 24-25 березня, 2016 р. – Харків : «НТМТ», 2016. – С. 36-39.
2. Lytvynenko A. O. Formation of international competitiveness of the region on the basis of the innovation and investment model of development in China / A. O. Lytvynenko, O. D. Lytvynenko // Інтернаука: фаховий міжнародний науковий журнал Серія: «Економічні науки» – Київ : Вид. дім «Інтернаука», 2021. – № 12 (01/45) / 2021. – С. 42-48.
3. Іпполітова І. Я. Умови розвитку інноваційного підприємництва в Україні / І. Я. Іпполітова // Матеріали тези доповідей XXVIII міжнар. науково-практ. конф. : «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я», м. Харків, 28-30 жовтня 2020 р. – Харків : НТУ «ХПІ», 2020. – Ч. 3. – С. 135.
4. Salun M., Zaslavska K., Zmicerevska D. Entrepreneurial Universities: Literature Review / M. Salun, K. Zaslavska, D. Zmicerevska // Economics of Development. – 2019. – № 3 (18). – P. 12-18.

Звіт про фінансові результати ТОВ «Інвестиційна група Архі-Буд»

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції	2000	534 423	507 912
Чисті зароблені страхові премії	2010	–	–
Премії підписані, валова сума	2011	–	–
Премії, передані у перестраховування	2012	–	–
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	–	–
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	–	–
Собівартість реалізованої продукції	2050	591 254	495 015
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	–	–
Валовий: прибуток	2090	–	12 897
Збиток	2095	56 83	–
Дохід від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	–	–
Дохід від зміни інших страхових резервів	2110	–	–
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	–	–
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	–	–
Інші операційні доходи	2120	4 483	65
У тому числі:			
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	–	–
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	–	–
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	–	–
Адміністративні витрати	2130	51 837	58 480
Витрати на збут	2150	228	166
Інші операційні витрати	2180	79 717	1 586
У тому числі:			
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	–	–
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	–	–

Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	–	–
збиток	2195	184 130	47 270
Дохід від участі в капіталі	2200	–	–
Інші фінансові доходи	2220	–	–
Інші доходи	2240	–	–
У тому числі Дохід від благодійної допомоги	2241	–	–
Фінансові витрати	2250	8 356	6 304
Втрати від участі в капіталі	2255	–	–
Інші витрати	2270	–	–
Прибуток від впливу інфляції на монетарні статті	2275	–	–
Фінансові результати до оподаткування: Прибуток	2290	–	–
Збиток	2295	192 486	53 574
Витрати з податку на прибуток	2300	–	–
Прибуток від припинення діяльності після оподаткування	2305	–	–
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	–	–
збиток	2355	192 486	53 574

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка необоротних активів	2400	–	–
Дооцінка фінансових інструментів	2405	–	–
Накопичені курсові різниці	2410	–	–
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	–	–
Інший сукупний дохід	2445	–	–
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	–	–
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	–	–
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	–	–
Сукупний дохід	2465	192 486	53 574

III. Елементи операційних витрат

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	40 144	41 954
Витрати на оплату праці	2505	366 418	435 857
Відрахування на соціальні заходи	2510	67 534	88 655
Амортизація	2515	13 868	10 658
Інші операційні витрати	2520	109 799	148 043
Разом	2550	597 763	725 167

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	–	–
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	–	–
Чистий прибуток на одну просту акцію	2610	–	–
Скоригований чистий прибуток на одну просту акцію	2615	–	–
Дивіденди на одну просту акцію	2650	–	–

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

ТОВ «Інвестиційна група Архі-Буд»

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності	3000	630 903	767 938
Надходження від:			
Реалізації продукції			
Повернення податків і зборів	3005	40	–
У тому числі податку на додану вартість	3006	–	–
Цільового фінансування	3010	–	–
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	–	–
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	–	–
Надходження від повернення авансів	3020	494	371
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	82	–
Надходження від боржників неустойки	3035	–	–
Надходження від операційної оренди	3040	–	–
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	–	–
Надходження від страхових премій	3050	–	–
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	–	–
Інші надходження	3095	6 414	7 068
Відрахування на оплату:			
Товарів	3100	79 431	116 052
Праці	3105	297 918	342 120
Відрахувань на соціальні заходи	3110	72 243	93 705
Зобов'язань з податків і зборів	3115	150 855	171 116
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	–	–
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	80 537	86 573
Витрачання на оплату зобов'язань інших податків і зборів	3118	70 318	84 543
Витрачання на оплату авансів	3135	–	2 769
Витрачання на повернення авансів	3140	2 240	15 622

Витрачання на оплату цільових внесків	3145	–	–
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	–	–
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	–	–
Інші витрачання	3190	23 554	25 127
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	11 692	8 866
II. Рух коштів і результати інвестиційної діяльності	3200	–	–
Надходження від реалізації: Фінансових інвестицій			
Необоротних активів	3205	–	–
Надходження отриманих: Відсотків	3215	–	–
Дивідендів	3220	–	–
Надходження від деривативів	3225	–	–
Надходження від погашених позик	3230	–	–
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	–	–
Інші надходження	3250	–	–
Витрачання на придбання: Фінансових інвестицій	3255	–	–
Необоротних активів	3260	–	–
Виплати за деривативами	3270	–	–
Витрачання на надання позик	3275	–	–
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	–	–
Інші платежі	3290	–	–
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	–	–
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності	3300	–	–
Надходження від: Власного капіталу			
Отриманих позик	3305	–	–
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	–	–
Інші надходження	3340	–	–
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	–	–
Погашення позик	3350	–	–
Сплату дивідендів	3355	–	–
Витрачання на сплату відсотків	3360	–	–
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	8 975	8 738
Витрачання на придбання частки в дочірньому	3370	–	–

підприємстві			
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	–	–
Інші платежі	3390	–	–
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-8 975	-8 738
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	2 717	128
Залишок коштів на початку року	3405	535	407
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	–	–
Залишок коштів на кінець року	3415	3 252	535